

KÄLLAN TILL GOD FINLÄNSK MAT

ATRIA PRODUCENTER

4/2021

”Det är alltid lika spännande att välja ut grisarna”

EN VECKA PÅ PIG HILL

15

4

Kostnaderna stiger – Atrias svinkedja samlar sina krafter

9

Koldioxidavtrycket för Atrias grisköttsprodukter är publicerade

26

Medlemskapet i andelslaget ger betydande fördelar

Ekonomi i fokus

HÄLSOSAM EKONOMI är ett villkor för varje företag. Det gäller även i någon grad privatekonomi, men ramvillkoren för den är en aning olika. Företag grundas för att utföra en viss "uppgift" eller tillverka något. Det är nummer ett för företagsverksamheten – agendan – men en annan, lika viktig sak är att företaget på ett lönsamt sätt kan utföra sitt arbete eller sin produkt. Utan positivt resultat kan inte ens en bra idé leva vidare om den inte producerar vinst för sin ägare. Av vinst delas dividend ut till ägarna och investeringar finansieras. Om detta ramvillkor inte uppfylls torde man i högre grad prata om en hobby som får kosta.

ATRIAS PRODUKTIONSKEDJA börjar från producenten och hamnar via butikerna till kunden. För att denna långa och invecklade leveranskedja kan fungera, måste varje delområde utföra sin uppgift på ett lönsamt sätt. Om en av kedjans länkar inte kan göra det, klarar sig inte hela produktions-/leveranskedjan. Den finländska köttbranschen är drygt hundra år gammal. Under dessa år har det grundats ett stort antal gårdar, förädlingsindustri samt vid sidan om har det "försörjts" många slags aktörer som i sig är viktiga för kedjans verksamhet. Dessa omfattar maskinförsäljare, foderproducenter, fröhandlare, gödselhandlare och listan skulle kunna fortsättas i det oändliga. Alla måste få sin lön och kunna verka på ett lönsamt sätt för att ha kunnat vara med i spelet. Så har det dock inte hänt för alla. En stor mängd gårdar har avslutat sin verksamhet i takt med att köttproduktionen målmedvetet har idkats i Finland. En stor del har inte nödvändigtvis avslutat på grund av olönsamhet men så har fallet varit för många. Detsamma gäller förädlingsindustrin och "intressentföretag". Många köttföretag som en gång i tiden till och med har varit framgångsrika har mött sitt öde när ekonomin inte har burit. Företaget har verkat sämre jämfört med konkurrenter och har därför fallit ut ur spelet. Otur kan också ha varit en faktor eftersom ett framgångsrikt företag även behöver tur.

ATRIAS OCH Finlands köttproducenter befinner sig just nu i sin företagshistorias svåraste ekonomiska situation, eller den svåraste tiden är på kommande. Stopp inom flera branscher som orsakats av coronan har fört med sig en efterfrågan på många produkter och tjänster som aldrig tidigare har upplevts. Det har lett till att priserna på nästan alla produktionsfaktorer har blivit skyhöga. Därtill reducerade den torra sommaren skörden på värsta tänkbara sätt och tidpunkt med tanke på marknadsläget. Detta har lyft kostnaderna för en central produktionsfaktor, utfodringen, till alla tiders rekord. Nu är det inte längre fråga om producentens kunskande eller yrkeskompetens utan en akut katastrof inom branschen. Mat och dess producenter behövs alltid så därför måste man klara sig igenom detta. Man måste sträva efter att minimera skadorna, törnar förekommer i alla fall.

NU MÅSTE man identifiera olika aktörers roller. Affärerna spelar en viktig roll i att acceptera kostnadshöjningarna och betala ett tillräckligt pris för produkterna till industrin. Atria måste ha framgång i sin affärsverksamhet och betala så bra som möjligt till producenterna. Producenterna ska definiera sin affärsverksamhets viktigaste ärenden som ska upprätthållas och ta hand om dem. Man hinner köpa maskiner även senare. Man ska i mån av möjlighet pruta på alla kostnader. Det är också viktigt att producenterna utnyttjar Atrias primärproduktions rådgivning och tillsammans med rådgivare överväga med vilka åtgärder man ska gå vidare. Nu kan man inte göra saker någonting ditåt. Allt bör göras med tanke på ekonomin. Om den sviker har inget annat någon mening. Det är ett tufft – men möjligt – jobb. Ån stundar bättre tider.

Reijo Flink
verkställande direktör
Atria Producenter, A-Foder och Nautasuomi

VAD HÄNDER PÅ SPANNMÅLSMARKNADEN?

10 *Situationen på spannmålsmarknaden i Finland och ute i världen*

PÅ SÅ SÄTT RÄKNADE VI KOLDIOXIDAVTRYCKET FÖR ATRIAS KYCKLINGPRODUKTER

12 *"I kycklingproduktionen var de viktigaste utsläppskällorna foder och gödsel."*

– Senja Arffman, Envitecpolis Oy

28

PLANERING AV UTFODRINGEN PÅ SVINGÅRDEN
När skördeåret är dåligt är goda råd dyra

32 *Nautasuomis experter ger råd*

ATRIA PRODUCENTER 4/2021

- 2 LEDARE**
Ekonomi i fokus
- 4 KOSTNADERNA STEG**
Hur ska vi klara detta?
- 8 A-FODER INVESTERAR I VARKAUS**
Produktionsprocessen utvecklas vidare
- 9 ATRIA ÄR FÖRST I VÄRLDEN MED ATT ANGE**
Koldioxidavtrycket för grisköttprodukter på förpackningarna
- 14 MINNESRUNA**
Kundrelationschef Raimo Tapio Murtoniemi
- 15 EN VECKA PÅ GÅRDEN PIG HILL**
En novembervecka hos smågrisuppfödaren
- 18 VIKTKONTROLL PÅ SVINGÅRDEN**
Jäma slaktvikter som mål
- 19 TEMA**
Hur kan man påverka utgifterna i vardagen på gården?
- 24 ATT FÖRVALTA OCH SÄKERSTÄLLA DRIFTSKAPITALET**
Ekonomins triangel i skick
- 26 FÖRDELARNA MED ANDELSLAGSLEDNINGEN**
Erfarenheter från Nousiainen och Latva-Ahos gård
- 30 FÖRBÄTTRING AV LÖNSAMHETEN PÅ SVINGÅRDEN**
Utveckling av utfodring och andra förhållanden som metoder
- 34 VÄLMÅENDE DJUR LÖNAR SIG**
Eliminera förlustfaktorer
- 35 OPTIMERING AV SPANNMÅL**
Hur mycket kan vi justera kraftfoderutfodringen?
- 36 SVINN KOSTAR PENGAR**
Hälsa och dödligheten syns i nötkreaturgårdens inkomster
- 38 RESURSEFFektivITET VID ODLING**
Resurseffektivitet eller utmargling av jord?
- 40 GENERATIONSVÄXLING**
Tjurarna på Ollilas gård fick en ny husbonde
- 41 MITT FAVORITRECEPT**
Redd köttbuljong och ostsmörgåsar
- 42 FÄRSKT**
Nytt och aktuellt
- 43 PERSONPORTRÄTT**
Kundrelationschef för mjölkgårdarna i Österbotten Netta Rummukainen

Utgivare: A-Tuottajat Oy **Tryckeri:** PunaMusta Oy
Chefredaktör: Sanna Kivimäki **Redaktionsråd:** Kaisa Lehtimäki, Sinikka Hassinen, Niina Immonen, Ossi Hakala-Rahko, Iida-Maria Huhtala, Teija Paavola, Marko Jokinen, Anne Rauhala och Susanna Vehkaoja. **Planering:** BSTR **Ombrytning:** Kind Company **Bilder:** Tuukka Kiviranta, Mervi Turunen, Jaska Poikonen, Atrian arkisto

KOSTNADERNA STIGER

Vi besegrar detta, med hjälp av hela kedjan

Priserna på alla betydelsefulla kostnadsfaktorer har stigit. Det är ett faktum som inte lämnar någon oberörd och som gäller alla gårdar i hela landet, oavsett produktionsinriktning. Man har även tidigare kommit över tuffa tider och det ska vi göra också denna gång fast det finns rikligt med utmaningar.

Man måste erkänna fakta. En omfattande ökning av gårdarnas rörliga produktionskostnader orsakad av prisökningen på spannmål har orsakat de finländska lantbrukarna många sömlösa nätter. Stigande foder- och konstgödselpriser samt dyrare bränsle och energi bidrar till en skenande kostnadsinflation på gårdarna. De sviktande internationella köttmarknaderna inverkar också på situationen och drabbar det finländska lantbruket utan fördröjning. Situationen är utmanande och gårdarnas förutsättningar att klara sig varierar från gård till gård. Många producenter förutser redan att det ökade kostnadstrycket håller i sig till nästa vår och allt detta i ett läge där gårdarnas lönsamhet redan tidigare har varit ansträngd. I denna situation vi nu befinner oss i är ingen förtjänt av tomma fraser. Det skulle vara ansvarslöst att ta

för lättvindigt på situationen eller bara utfärda löften – situationens allvar kräver mera än så. För att klara sig i tuffa tider krävs att man målmedvetet fokuserar på rätta saker. Men alla gånger räcker inte ens detta till när man helt enkelt står inför en ekonomiskt svårare tidsperiod, säger **Mika Ala-Fossi**, Atria Finlands verkställande direktör.

FOKUSERA PÅ KÄRNVERKSAMHETEN

Vad borde man då egentligen fokusera på? Ala-Fossi medger att det finns tuffa utmaningar – Det behövs säkert många åtgärder för att klara sig i detta marknads läge. En del av dem kan genomföras snabbare än andra. Atria har ett tydligt mål och det är att få ut mera pengar från marknaden för att kompensera kostnadsökningarna.

Utmaningen på gårdsnivå är att den snabba kostnadsinflationen och det

sviktande marknads läget realiserar utan fördröjning medan åtgärder som gården vidtar för att anpassa sig till marknads läget tar längre tid. Tuffare ekonomiska tider tär även på möjligheten att utveckla gårdens verksamhet – en viktig framgångsfaktor för varje gård.

Hela organisationen bör varje dag göra sitt yttersta för att man skall få en så bra helhet som möjligt. Atrias kedja bör ha en stark ambition att eftersträva en kontinuerlig utveckling och förbättring: det vi gör idag, görs lite bättre i morgon. Det är ständig förbättring av den egna vardagen är det viktiga, inte att göra stora tigersprång, fortsätter Ala-Fossi.

Å andra sidan är till exempel konkurrenskraftiga utfodringslösningar via den egna foderindustrin en del av lösningen. Om vi kan utveckla utfodringslösningar som är kostnadseffektiva och bidrar till bättre produktionsnyckeltal, åstadkoms

inte enbart kostnadsbesparingar utan även lönsamheten förbättras. På lång sikt är det fråga om att försöka hitta sätt med vilka gårdarnas lönsamhet förbättras. Sådana åtgärder är till exempel utveckling och genomförande av genetik, förädling, omfattande kunskaps- och utbildning.

KONKURRENSLÄGET OCH INTERNATIONELLA MARKNADSSVÄNGNINGAR

Ala-Fossi tycker att den brutala konkurrenssituationen inom köttbranschen är ett faktum som man måste acceptera, hantera och leva med. En skarp konkurrens fodrar ständig utveckling av verksamhetens effektivitet, produktivitet och konkurrenskraft i förhållande till marknaderna. Kapplöpningen mellan aktörerna är hård och man måste vara stark på alla delområden.

– Tillsammans måste vi arbeta för att göra hela kedjan så konkurrenskraftig som möjligt i alla lägen. Principen att varje aktör i kedjan sköter sitt ansvarsområde har varit central i Atrias sätt att arbeta under företagets drygt 100-åriga historia och på samma sätt ska vi agera även under de kommande hundra åren, säger Ala-Fossi.

Konkurrensen inom köttbranschen är i allt större grad kopplad till den internationella livsmedelsmarknaden och detta påverkar även Finland. Dagens marknadsvängningar är snabbare och kraftigare än tidigare och ibland riktigt extrema. Marknadskrafternas inverkan per köttslag varierar – snabba svängningar på marknaden är en utmaning för hela livsmedelskedjan eftersom vi i Finland traditionellt verkar och agerar i en mer stabil verksamhetsmiljö, säger Ala-Fossi.

Svinmarknaderna utmanas ständigt av risken för att ASF-smittan sprider sig till nya områden och detta gör marknaderna instabila och pressar svinpriserna och den europeiska nötköttproduktionen påverkas av en minskad mjölkkonsumtion. Det finns förstås även positiva signaler på svin- och nötköttmarknaderna men tiden utvisar hur marknadsläget utvecklas. Fjäderfäproduktionen

utgör en helt egen helhet. Att upprätthålla en beredskap för att hantera dylika nu pågående kraftiga marknadsvängningar är synnerligen svårt enligt Ala-Fossi.

Det är väldigt utmanande och egentligen nästan omöjligt att hinna reagera på rätt sätt när Atrias verksamhet och försäljning sker på marknadsområden där prisnivåerna inom loppet av några timmar kan förändras 30–40 %. Det finns inget annat alternativ än att se till att verksamheten är på så pass god nivå år efter år att den ger utgör en buffert nog för att tåla hårdare tider. Prisnivåerna kan på samma sätt förbättras lika snabbt.

”Hela organisationen bör varje dag nå sitt bästa. Atrias kedja bör ha stark hunger efter kontinuerlig utveckling och förbättring.”

HÅRT ARBETE I ETT LÅNGT PERSPEKTIV

Tiden förgyller ofta minnet och tidigare utmanande perioder förträngs. I liknande tidigare marknadsvängningar har grunden till Atrias och producentgårdarnas framgång alltid varit hårt arbete enligt Ala-Fossi. Atrias över hundraåriga verksamhet inrymmer många svängningar, utmaningar och förändringar – Goda resultat har aldrig varit en skänk från ovan eller berott på tur, betonar Ala-Fossi.

På de flesta gårdar är framgångsresultatet av flera generationers arbete och ett långsiktigt perspektiv i utvecklingen av gårdens produktion. På gårdsnivå vet man av erfarenhet att under goda tider lönar det sig att i mån av möjlighet förbereda sig även på sämre tider. Precis som i all övrig affärsverksamhet lönar det sig att satsa fullt på gårdens kärnverksamhet, hantera den så bra som möjligt och förstå samt utveckla de produktionsfaktorer som påverkar den, säger Ala-Fossi.

Atrias affärsverksamhet består av flera grundpelare. Förutom de traditionella produktgrupperna rött kött och fjäderfä har företaget även omfattande produktsortiment av färdigmat, pålägg och övriga produkter för matlagning. Produktgrupperna stöder varandra och bidrar till helheten under marknadsperioder där läget för en enskild produktgrupp är utmanande. Sällan förekommer det tidsperioder där alla produktsegment har en idealisk situation, säger Ala-Fossi.

Ett annat väldigt väsentligt stöd utgörs av Atrias ekonomiskt starka ägarandelslag. Medlemskap i ett andelslag ger rörelsefrihet, stöd och möjligheter för alla aktörer i kedjan, även på lång sikt. (Mer information om de konkreta fördelarna med att vara medlem i ett ägarandelslag på kommande sidor i detta nummer.)

PRODUCENTERNA FÖRTJÄNAR UPPSKATTNING

Det är klart att mat skall produceras någonstans även i framtiden och livsmedelsproduktionen innehar en värdefull samhällsfunktion. I takt med klimatförändringarna finns det en risk för att livsmedlens produktionsförhållanden kommer att försämrans någonstans i världen. Finland hör till ett område där förhållandena förblir samma eller till och med förbättras i och med att växtodlingssäsongerna sannolikt förlängs. I dessa områden kommer det att bli viktigt att utnyttja åkerarealerna och andra produktionsfaktorer effektivare än tidigare eftersom mat kommer att behövas mer och mer.

– I framtiden är det önskvärt att de finländska konsumenterna lär sig att uppskatta den inhemska livsmedelsproduktionen så att producenterna som arbetar med den får den uppskattning som de förtjänar, sammanfattar Ala-Fossi sin främsta och viktigaste önskan.

Historiskt har marknaderna även tidigare svängt kraftigt och fört med sig utmaningar. Vi har tagit oss igenom svåra och tuffa tider förut – och det ska vi göra också denna gång. ■

Vi har ett fint företag som är resultatet av ett målmedvetet arbete

Producenterna har ett fint företag i sin ägo. Det är ingen tillfällighet att Atria har utvecklats till det företag som det är i dag. Där spelar producenterna en stor roll. Via andelslagen har producenterna möjlighet att påverka hurdana beslut som fattas. Till exempel satsningen på utvecklingen av primärproduktionen har varit ägarnas vilja och medvetna val.

MED BLICKEN MOT HORIZONTEN

En av andelslagens uppgifter är att utveckla branschens konkurrenskraft. Andelslagen fortsätter aktivt att främja verksamhetsförutsättningarna och ansvarstagandet, till exempel i form av investeringar i foderindustrin och förnybar energi. Målet med dessa projekt är att stödja Atrias värdekedja, stärka primärproduktionens konkurrenskraft och möta kraven på hållbarhet och ansvar.

FÖRDELAR MED ATT VARA ANDELSLAGSMEMLER

Andelslagen har årligen delat ut bra avkastning på andelskapital. På lång sikt är det väldigt lönsamt för många gårdar att vara medlem i andelslagen. Andelskapital kan betalas med omsättningen från djurförsäljning som grund och räntan är densamma för alla, oberoende av produktionsinriktningen och gårdens storlek. Räntan på medlemskapet och skattefördelen kan lätt vända en liten skillnad i priset på slakt- och förmedlingsdjuren till Atrias fördel. På andelslagens webbplats finns en modellkalkyl för medlemskapets ekonomiska fördelar.

Risto Lahti

verkställande direktör
Andelslaget Itikka och Lihakunta

Vid A-Foders fabrik i Varkaus investerar man i produktionsprocessen

A-Foder Ab beslutade i början av hösten att investera 300 000 euro vid fabriken i Varkaus. Detta för att förbättra kvaliteten på produktionsprocessen.

”De moderna utfodringsmetoderna ställer höga krav på fodrets tekniska kvalitet. Med denna investering vill vi för vår del ytterligare vidareutveckla processen, så att vi kan uppfylla kundernas förväntningar även i framtiden, berättar A-Foders direktör för foderafärsverksamhet **Ilkka Ala-Fossi**.

De senaste åren har man i Varkaus investerat i bland annat byggandet av havreskalningslinjen, och i linjen för tillverkning av flytande foder. Även portioneringens effektivitet har förbättrats och lastningssilornas kapacitet utökats.

Produktionsmängderna i Varkaus har ökat med ungefär 20 procent de senaste åren. I takt med att volymen har ökat har också behovet av spannmål ökat. Havreskalningslinjen har möjliggjort en betydande ökning av användningen av särskilt havre.

– Vi vill satsa på samarbetet med odlarna i närområdet. För A-Foders del är framtidsutsikterna ljusa i fabriken verksamhetsområde tack vare fabriken goda läge, och på grund av att djurhållningen med nötkreatur spelar en stark roll. Tillväxten medför möjligheter även för spannmålgårdarna i området, berättar verkställande direktören för A-Foder **Reijo Flink**. ■

A-FODER VARKAUS

PRODUKTER:

- Allfoder, koncentrat, mineraler, foderfraktioner, Startti & Talous-drickfoder, A-Bioenergipellet och A-Havreskalsfoder

FABRIKEN:

- Fodertillverkningen började 2007, Foderleveranser i lösvikt/storsäckar
- 2016 Tillverkning av drickfoder
- Havreskalning & granuleringslinjer för havreskalspellet (Bioenergipelletts bränns i fabriksområdets kraftverk, med det produceras processånga som behövs inom produktionen, och produceras uppvärmningsenergi för fabriksområdet, därtill matas stadens fjärrvärmenät delvis med det.)
- 2019 Solenergi-kraftverket på lagrens tak som man i slutet av året investerade i producerar ungefär 10 procent av fabriken årliga elanvändning
- Produktionen 24/7

Först i världen Atria anger koldioxidavtrycket på sina förpackningar med grisköttsprodukter

Atria är en föregångare inom ansvarstagande i sin bransch och anger nu också koldioxidavtrycket på sina konsumentförpackningar för grisköttsprodukter. Atria började tidigare detta år märka alla sina kycklingköttprodukter med koldioxidavtrycket. Märkningen på förpackningen anger produktens klimatpåverkan i hela produktionskedjan omvandlad till koldioxidekvivalenter. Koldioxidavtrycket har beräknats och anges per produkt (kg CO₂e / produkt).

Grisköttsprodukter märkta med koldioxidavtrycket finns nu i butiker i hela landet. I den första fasen har man märkt tre produkter:

- Atria Mästarens Grisbiff Naturell 600 g
- Atria Tunn Filébiff av spannmålsgris Naturell 240 g
- Atria Tunn Filébiff av spannmålsgris Tryffel 260 g

Beräkningen täcker ungefär hälften av Atrias gårdsmärkta griskött, och representerar således det genomsnittliga koldioxidavtrycket för Atrias grisköttsprodukter. Atrias koldioxidavtryck för griskött är 3,21 CO₂e per slaktkilogram (2,55 CO₂e per kilogram levande vikt). I koldioxidavtrycket som anges på förpackningarna har man förutom grisen också beaktat förpackningsmaterialet, eventuella andra råvaror samt utsläpp som allokeras till produkten vid processering av den.

– Beräkningen av koldioxidavtrycket och märkningen av det på konsumentförpackningarna är unikt inom vår bransch. Atria är det första köttuset första i världen som gör det. De finländska konsumenterna är allt mer medvetna om matens klimatpåverkan och att märka koldioxidavtrycket är ett sätt att bättre betjäna konsumenterna. Tidigare detta år började vi märka kycklingköttför-

packningarna och nu även grisköttsförpackningarna, berättar Atriakoncernens ansvarsdirektör **Merja Leino**.

– Koldioxidavtrycket berättar för konsumenten förutom koldioxidavtrycket även att Atriakedjan är öppen och att gårdarna utvecklas. När vi förstår utsläppskällorna i kedjans olika delar, blir hela arbetet i vår produktionskedja för vårt kolneutralitetsmål transparent, fortsätter **Merja Leino**.

En av gårdarna som var med i beräkningen är Honkalas gård i Seinäjoki. Honkalas gård har också varit med i ett forskningsprojekt, där man slutade helt med att ge grisarna soja och ersatte det med inhemskt proteinfoder. I takt med pionjärbetet på Honkalas gård har det varit möjligt att utvidga utfodringen utan soja även till Atrias övriga svingårdar. Sojafriutfodring i uppfödningsskedet har möjliggjort en minskning av grisens koldioxidavtryck med redan över 30 procent.

– Beräkningen gjorde det konkret klart för oss vad som bildar koldioxidavtrycket för vår gård. Nu vet vi vad vi ska göra på vår gård för att ytterligare kunna minska koldioxidavtrycket i vår produktion. Det viktigaste är att se till att produktiviteten är god och att djuren mår bra, samt att ge djuren ett sojafritt foder av inhemska råvaror, vilket är en av de mest betydande faktorerna för att minska koldioxidavtrycket, berättar **Pentti Honkala**. ■

BERÄKNING AV KOLDIOXIDAVTRYCKET

Beräkningen har genomförts i samarbete med Envitecpolis Oy och sammanlagt 32 av Atrias svingårdar.

Envitecpolis utnyttjar det internationella verktyget Cool Farm Tool i beräkningen av koldioxidavtrycket inom primärproduktionen Cool Farm Tool är specialiserat på beräkning av koldioxidutsläpp inom primärproduktionen, och med hjälp av det kan man beräkna det individuella koldioxidavtrycket som byggs på gårdens egna uppgifter och verksamheter. Koldioxidutsläpp som kommer från produkttillverkningen såsom energianvändning, förpackningsmaterial, tvättmedel och så vidare har allokerats produktvis.

Beräkningen utgår från PEF:s (Product Environmental Footprint) och IPCC:s (Intergovernmental Panel on Climate Change) beräkningsmetodologi och de nyaste forskningsrönen inom branschen.

Mer information om beräkningen av koldioxidavtrycket på vår webbplats: atria.fi/konserni/vastuullisuus/maapallo/tuotteidenhiiljalanjalki

Spannmåls- efterfrågan på en god nivå

Vi kommer att minnas den gångna skördeperioden som exceptionell. Man har inte kunnat undgå att se rubriker om spannmålspriserna. Vad hände på spannmålsmarknaden?

Under den gångna skördeperioden led i synnerhet kornet av den långa torkan, och skörden blev den minsta sedan år 1987. Situationen är svår för kornets del, vilket orsakar bekymmer på husdjursgårdar som använder spannmål. Frågor om hur spannmålet räcker till och cirkulerar jämt under året är mycket väsentliga. Traditionellt är utbudet på spannmålsmarknaden sämre i slutet av året. Detta upprepas årligen då utbetalningen av stöd infaller i slutet av året, men i år har den dåliga skörden framhåvt det dåliga utbudet.

Priserna har under den gångna hösten stigit kraftigt även ute i världen, även om skördarna där inte var så dåliga. Ute i världen bärgades relativt nor-

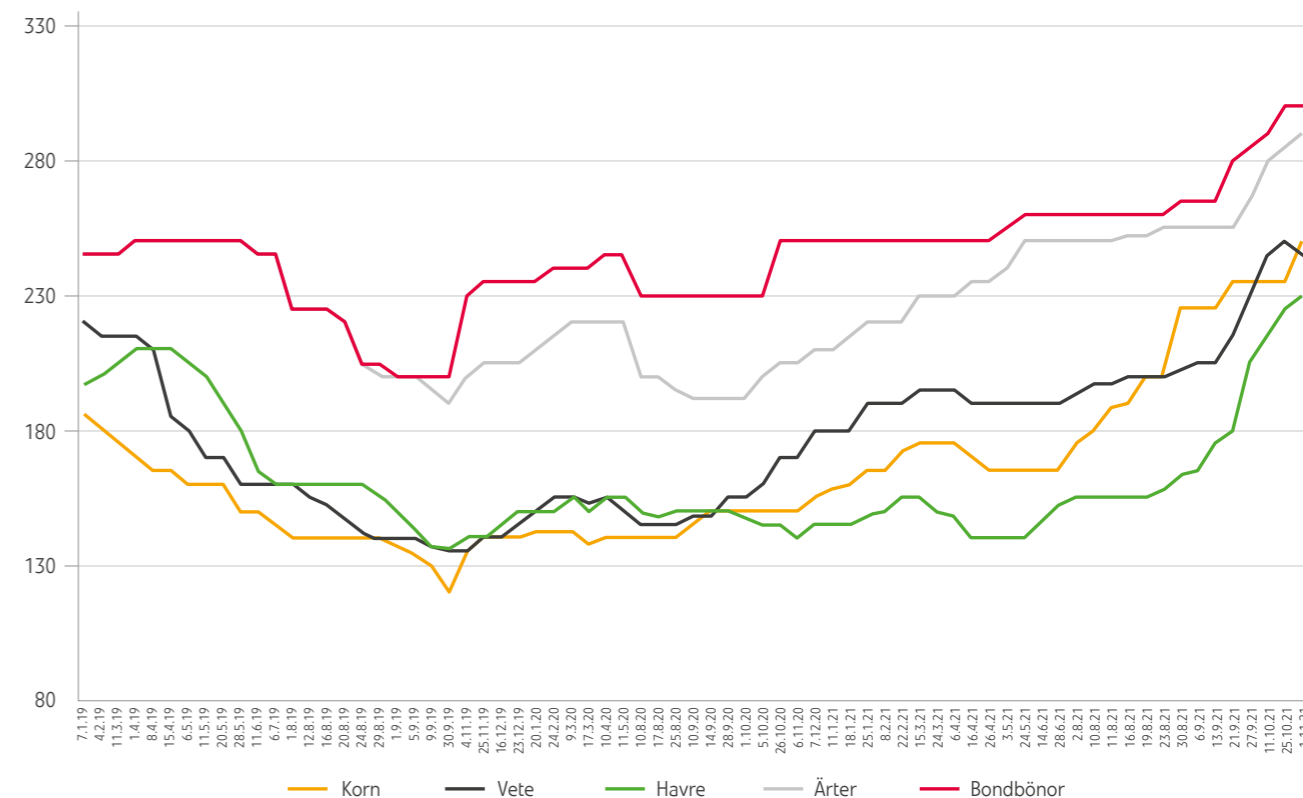
mala skördar. Majsskörden blev sämre främst i Nordamerika som led av torka, men majsskörden blev relativt normal. Inom världens spannmålsbalans är produktionen och förbrukningen i stort sett i balans.

Priserna för gödningssmedel och energi som stigit drastiskt påverkar även spannmålsmarknaderna. Särskilt gasens pris som steg i höjden påverkade att priserna på gödningssmedel steg. I takt med att priserna på produktionsinsatserna stigit har odlarna funderat på alternativ inför odlingsbesluten nästa vår. Den höga prisnivån på spannmål har fått stora inköpsländer av spannmål från områden i Nordafrika, Mellanöstern och Asien att återkalla sina stora anbudsförfaranden. I Sydamerika håller en ny skördeperiod att starta

och förväntningarna på skörden är där relativt höga.

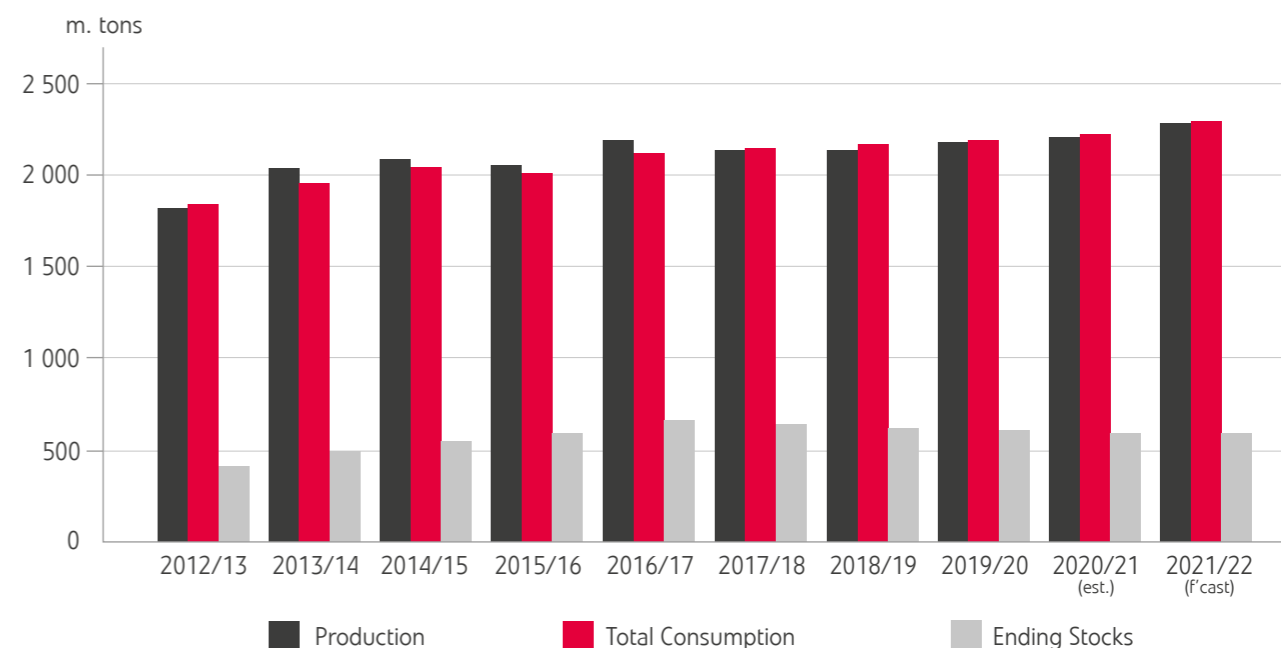
Den nuvarande prisnivån förblir densamma antagligen också nästa år. Efterfrågan på spannmål har i det nuvarande marknadsläget förblivit relativt stark och med tanke på situationen har det gått bra att köpa spannmål. Särskilt när vi går mot vintern är det önskvärt att utbudet förblir jämnt så att vårens leveransrusning kan undvikas. Då utbudet på spannmål är jämnare sker transportererna smidigt, och onödiga uppehåll i tillfälliga lager kan undvikas. Tillfällig lagring orsakar onödiga kostnader i kedjan, vilket sedan dras av både från köparens och säljarens täckning. Vi hoppas att det kommer att finnas tillräckligt med inhemska råvaror under hela skördeperioden. ■

FINLANDS PRISNIVÅ

Källa: Portpriser för spannmål A-Foder Koskenkorva under två års tid

VÄRLDENS SPANNMÅLSBALANSER

Källa: IGC (International Grains Council) grafik över helhetsbalansen för världens spannmål

Koldioxidavtryck för broilerprodukter beräknades i samarbete med gårdarna

Våren 2021 genomfördes på Atrias broilergårdar gårdsvisa koldioxidmätningar. Eftersom målet var att märka Atrias produktförpackningar för broilerprodukter med koldioxidavtryck, utfördes kontrollen för hela produktionskedjan. Man hade tagit med uppfostringsanläggningar för unghöns, ett kläckeri samt broileruppfostringsanläggningar.

En förutsättning för förpackningsmärkning är att kontrollen täcker över hälften av produktionsvolymen för broileruppfostringsanläggningarnas del. Därtill ska kontrollen för produktionskedjans del genomföras ända från uppfostringen av hönorna. Eftersom uppfostringen av hönorna och äggproduktionen är mycket enhetliga räcker ett mindre antal kontroller för dem. Kontrollen genomfördes på 40 av Atrias gårdar. Utöver koldioxidavtrycket för den genomsnittliga broilerproduktionen fick man för alla gårdar som var med ett individuellt, gårdsspecifikt koldioxidavtryck för produktionen. Mätningarna genomfördes av Envitecpolis Oy som tillhandahåller beräknings- och experttjänster som stöd för matkedjans ansvarsarbete.

OMFATTANDE UTGÅNGSUPPGIFTER

Utgångsuppgifterna för utfodring, antalet djur, slaktuppgifter och djurtransporter samlades in direkt från Atria. Gårdarna gav uppgifterna om torrströ, el, bränsle och uppvärmning. Om det på gården odlades spannmål som foder för de egna djuren ställde man frågor även om odlingen, det vill säga om gödslingsmedel, växtskyddsmedel, skördenivå och jordmån. Det var enkelt för gårdarna att skicka utgångsuppgifterna, eftersom detta genomfördes som en elektronisk enkät.

DE STÖRSTA UTSLÄPPEN FRÅN FODER OCH GÖDSEL

Genomsnittet för koldioxidavtrycket för hela produktionskedjan viktat i förhållande med slaktmängderna var 2,56 CO₂e/kg slaktkg. Resultatet innebär att då man producerar ett slaktkilogram broilerkött, uppstår det 2,56 kilogram växthusgaser. Som växthusgaser beaktas utöver koldioxid även metan och kväveoxidul, vars växthusgaspåverkan ändras så att den motsvarar koldioxidens inverkan. Därför är resultatenheten CO₂e, det vill säga koldioxidekvivalent.

”Varje kyckling som kommer till gården medför utsläpp redan då den kommer.”

Resultatet är mycket enhetligt jämfört med Naturresursinstitutets undersökning som publicerades på sommaren. I den utreddes den finländska broiler- och grisköttproduktionens genomsnittliga miljöpåverkan.

De största orsakerna till utsläpp inom broilerproduktionen var foder och spillning. De täckte sammanlagt nästan 90 procent av utsläppen. Gården har begränsade möjligheter att påverka dessa faktorer, men det är bra att inse att det uppstår ut-

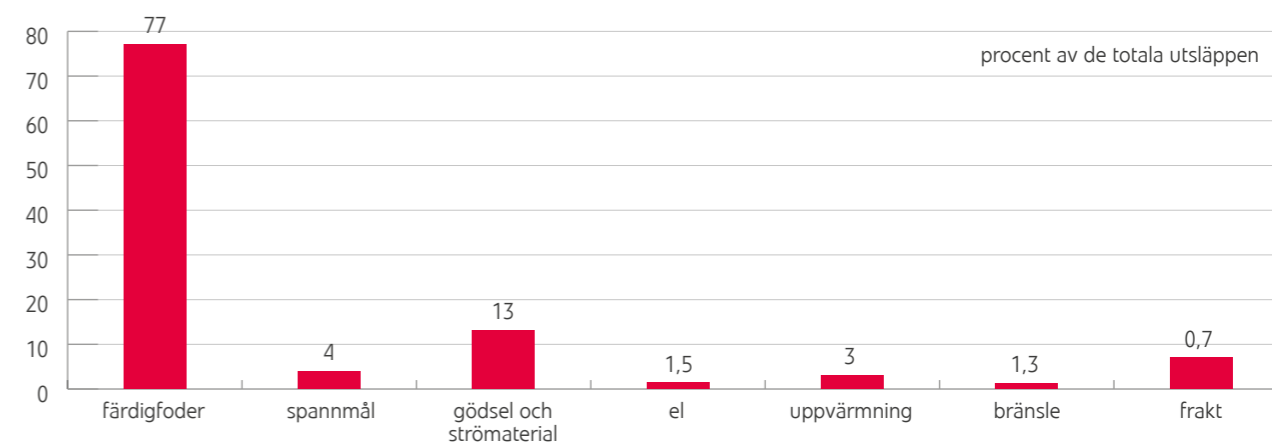
släpp av alla fåglar som föds upp. Eftersom man i mätningarna beaktar även hönornas utsläpp, medför varje kyckling som kommer till gården utsläpp. Koldioxidavtrycket för slaktkilogram fås genom att dela de uppkomna utsläppen med de godkända slaktkilogrammen. Därför påverkas resultatet väsentligt av dödlighet, foderverkningsgrad och godkända slaktkilogram. För att minska koldioxidavtrycket på gården är det bra att försöka förbättra dessa.

Inom broilerproduktionen är de funktionella skillnaderna mellan gårdarna ganska små. I resultaten blev det ändå skillnader mellan gårdarna. Skillnaderna orsakades bland annat av uppvärmningslösningar och elavtal. Om man använde olja eller torv för uppvärmningen steg utsläppsmängderna tydligt. Detta var inte fallet vid användning av flis eller ved. En del gårdar hade solpaneler, med hjälp av vilka utsläppen av el kunde minskas något. Elavtalet spelade emellertid en större roll, för en del av gårdarna hade ett avtal om CO₂-fri el.

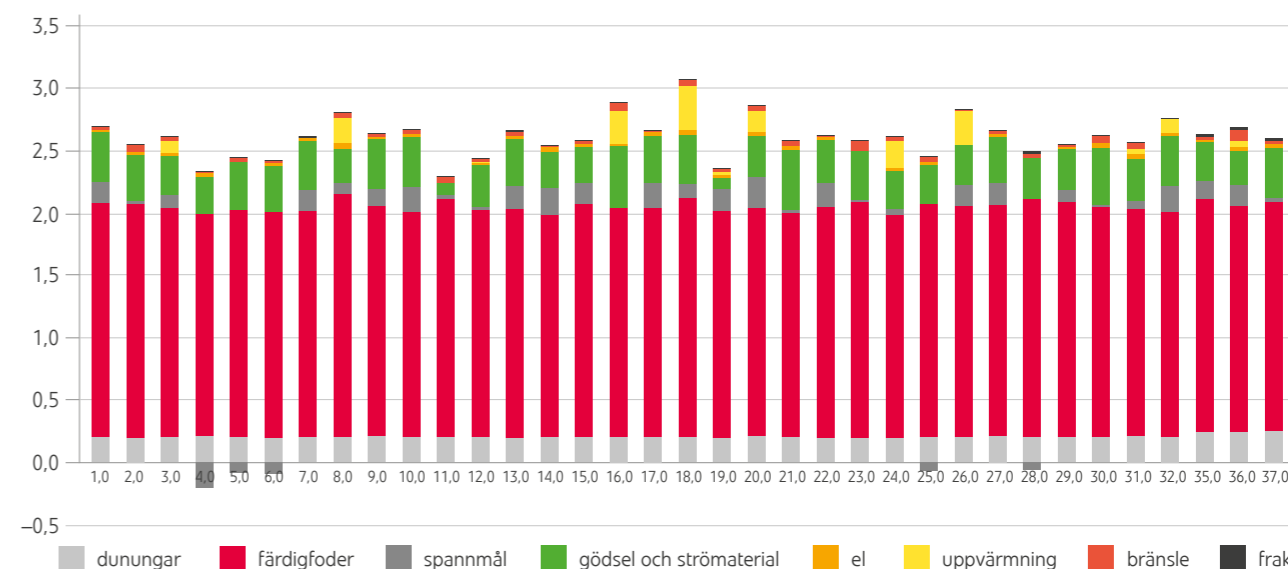
KOLDIOXIDAVTRYCKET SKAKAR HAND MED EKONOMIN

Det finns alltså skillnader mellan gårdarna både gällande resultat och hur utsläppen uppstår. Det lägsta gårdsspecifika resultatet var lite över två och det högsta lite över tre. Man kan alltså konstatera att gårdarna kan påverka mängden utsläpp. Det är framför allt fråga om balansen mellan insats och avkastning. Man sätter insatser i produk-

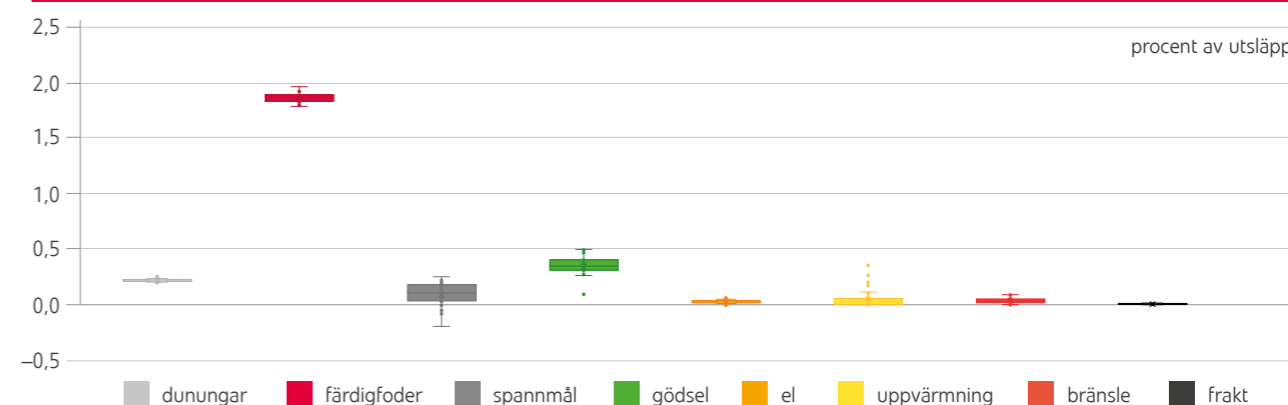
FÖRDELNING AV UTSLÄPPEN – HELA PRODUKTIONSKEDJAN

UTSLÄPP PER GÅRD PER SLAKTAD KG, CO₂E KG/SLAKTAD KG

FÖRDELNING AV UTSLÄPPEN OCH SPRIDNINGEN MELLAN GÅRDARNA

Källa: Envitecpolis Oy

tionen som orsakar utsläpp: kycklingar, foder, torrströ, el och bränsle. Slutresultatet blir slaktkilogram, med vilka utsläppen som uppstått i produktionskedjan fördelas. Med ju bättre använda insatser man producerar godkända slaktkilogram, desto mindre är koldiox-

idavtrycket för det producerade köttet. Eftersom de använda insatserna även innebär kostnader och slaktkilogrammen medför avkastning för gården, skakar en minskning av koldioxidavtrycket även hand med gårdens ekonomi. ■

”Resultatet påverkas väsentligt av dödlighet, foderverkningsgrad och godkända slaktkilogram.”

In memoriam

Raimo Tapio Murtoniemi föddes den 7 mars 1960 och dog den 10 september 2021.

Kundrelationschef Raimo Tapio Murtoniemi var en varmhjärtad människa som kompromisslöst arbetade för Atrias och producentgårdarnas bästa.

Raimo arbetade drygt 41 år inom Atria och med Atrias producenter. Raimos arbete förändrades väldigt mycket under hans långa karriär, men grunden förblev densamma. Raimo arbetade alltid för att producenterna skulle lyckas och få uppehälle av sitt arbete. Under årens lopp förflyttades tyngdpunkten i Raimos arbete från djurhandel till att hjälpa producenterna med att utveckla sin produktion. Förändringen krävde att Raimo ständigt lärde sig nya färdigheter. Raimos motto var också ofta att endast förändringar varar för evigt. Under hans sista arbetsår hörde utfodringsplanering till en av hans främsta arbetsuppgifter som han gärna arbetade med.

Utöver att diskutera arbete pratade Raimo också om mycket annat som låg honom varmt om hjärtat, såsom boboll och matlagning. De senaste åren berättade han även stolt om sina barnbarn. Under fritiden var Raimo speaker vid bobollsmatcher och rallytävlingar. Raimo blev känd bland den breda publiken som en röst i Järviradio. Raimo hade också många olika förtroendeuppdrag bland annat inom bankväsendet och som Atrias representant i nötköttklubbar.

Republikens president tilldelade Raimo förtjänstkorset av Finlands Lejons orden den 6 december 2020. Utmärkelsen är ett erkännande till finländska medborgare som utfört ett betydelsefullt arbete. Tyvärr hann Raimo aldrig bära detta utmärkelsestecken i offentliga sammanhang på grund av pandemin.

Resultaten av Raimos mångåriga arbete syns bäst på det sätt som producentgårdarna utvecklats

genom åren. Raimos insatser i arbetet på gårdsnivå var betydande då Atria inledde produktionen av ekologiskt nötkött samt specialiserade uppfödningssystem för kalvar. Det arbete som Raimo gjort gällande ekologiska gårdar har syns i den nationella statistiken som en koncentration av produktionen av ekologisk nöt inom Raimos verksamhetsområde. Raimo var med om att förverkliga många gårdars investeringar och han var även mån om att aktivt utveckla gårdarnas produktionsresultat. Dikoproduktionen har ökat och många dikogårdar har en avelstjur som har köpts på Atrias tjurauktion. Raimo var mäklare vid alla fysiskt arrangerade 22 auktioner och under dessa auktionsdagar såldes sammanlagt 609 avelstjuror. Raimos insatser för nötköttproduktionen och mångsidiga arbete kommer länge att leva kvar i landskapen.

Vi lärde känna Raimo som en varmhjärtad människa och ambitiös kämpe som arbetade utan kompromisser för Atrias och producentgårdarnas bästa. Inom arbetsgemenskapen var han en konstruktiv kollega som fördomsfritt tog till sig och förordade ibruktagandet av nya arbetssätt och stödde sina kolleger i arbetet. Raimo var en viktig länk i arbetsgemenskapen som förhöll sig hänsynsfull gentemot alla.

Den allvarliga sjukdomen förra vintern kom som en stor överraskning och bortgången en fredagsmorgon i september kom så plötsligt. Raimo hade ständigt nya planer och en stark livslust, men till slut vann sjukdomen över honom.

Vi minns vår långvariga och omtäckta kollega med värme
Tomi Karsikas, Matti Myllylä, Susanna Vehkaoja

PÅ PIG HILL

1-5.11

PRODUCENTENS ÅR

I artikelserien En vecka på gården följer vi vardagen på fyra gårdar under olika årstider. Varje gård presenterar sig i tur och ordning i tidningen Atria Producenter och de tre andra berättar det senaste från gården på webbplatsen.

Läs hur veckan varit på de andra gårdarna:
atriatuottajat.fi/viikkotilalla

”Den korta knubbiga kan vara tyngre än den långa smala”

Den nya grisande suggruppen och grisar som föds upp utan antibiotika erbjuder spänning och brådskande stunder under veckan. NTM-centralen gjorde sitt första inspektionsbesök och vi fick träffa kollegor efter en lång tid.

UR EXPERTENS PERSPEKTIV

Utfodringsplanering stöder djurens hälsa och produktionsresultatet

PigHill bestämde sig redan vid uppstarten av sin produktion att de ville satsa på djurens välbefinnande. Vi utarbetade ett utfodringsförslag som kretsade kring pro- och prebiotikumen EP 100 (fermenterad raps) och EP 199 (fermenterade alger och raps). Tanken var att få en sund hälsa i besättningen med minimal medicinåtgång, men även att bygga upp en sund bakteriefloa i besättningen som stärker djuren. Vi har nu ganska precis använt produkterna åt suggorna och smågrisarna i ett års tid och det har gått riktigt bra. Vi har en låg medicinförbrukning, sunda djur och en besättning som helt enkelt mår bra. Andra positiva effekter från Ep 100 och Ep 199 är foderutnyttjande som vi som bäst håller på att mäta.

SAMARBETE MED NEJDENS ODLARE

Ett delmål PigHill haft sedan uppstarten var att ha med havre åt främst suggorna för att få en tillräcklig fibernivå i fodret. Det var inte så lätt att få tag i större partier förra året så havre introducerades nu i höst åt suggorna. PigHill tog initiativ och kontaktade spannmålsodlare i nejden om de var villiga att odla Niklas havre (proteinrik sort med god hektolitervikt) som de då kunde köpa upp nu i höst. Spannmålsbönderna nappade på förslaget och vi kunde nu ta bort en extra fiberkomponent ur foderblandningarna denna höst då vi får tillräckligt med fiber direkt från havren åt suggorna.

AVVÄJNINGSVIKTERNA PÅ FIN NIVÅ

PigHill har från dag 1 varit öppna för olika förslag och det är inte bara en gång vi har bollat olika idéer i stallgångarna. Som för exempel har vi ändrat en hel del i smågrisfodren sedan uppstarten då avvänjningsvikterna varit på en mycket fin nivå hos PigHill. 8,0 – 8,5 kg:s avvänjningsvikter har varit vanligt och det ger förstås en hel del positiva möjligheter med hur fodret är utformat åt smågrisarna de första veckorna i tillväxavdelningarna när deras magar är väl utvecklade vid avvänjningen. Tillväxten ligger nu på kring 520 gram hos tillväxtgrisarna och slaktsvinstallen som tar smågrisar från PigHill har uppvisat goda produktionsresultat och varit nöjda med smågriskvaliteten.

Det har varit en mycket intressant resa att få vara med och starta upp en besättning från att de första gyltorna anlände tills var vi är idag med över 300 sålda smågrisar per vecka. Resan slutar inte här utan vi följer med hela tiden om ändringar behövs från vecka till vecka eller månad till månad. Men det vi i alla fall kan konstatera är att uppstarten har gått riktigt bra och härifrån är det bra att fortsätta blicka framåt för framtidens foderutmaningar.

Daniel Klockars

Kundutvecklingschef, svinfoder, Atria Svin

av foder för att samarbetet har löpt smidigt och för att man får allt från samma ställe, det är smidigt att beställa av deras försäljare. Vi har även nu till vintern planer på att börja blanda in havre i våra foderblandningar, men man måste hålla koll på att det inte är för hög dos i spannmålet. Vi testar all spannmål som köpes in till besättningen. Havren ger en grov struktur med långa fibrer som är bra för saggans mage, en blandning på 50 % korn och 50 % havre åt dräktiga suggor gör att de har en välfungerande mage.

FREDAG

Fredagen till ära hade vi besök av ganskare från NTM-centralen. De ville granska vår foderhantering så vi tog några prov ur utesilosarna och sände in proven till Evira. De var trevliga och intresserade av hur det går med produktionen. Det är alltid spännande när man blir granskad för första gången. När man har en lite större drift kan man egentligen bli granskad på vad som helst, så det är väl bara att förbereda sig så gott man kan och se till så att man har alla dokument i de rätta pärmarna. Efter granskningen var det att fortsätta med dagens uppgifter. Vi började med att starta upp skötselvagnen. Vagnen underlättar arbetet med att för exempelvis märka smågrisarnas öron. Pig Hill är del av Atrias Non Ab Projekt och dokumentation och spårning av alla enskilda smågrisar är viktigt. När märkningen var klar skall vagnen tvättas och färdigställas för nästa användning vilket är viktigt så att den håller en lång livstid, det handlar främst om att se till att inga smådelar tar fast, putsning av rörliga delar och allmän tvätt om den blivit smutsig. Så det är ett evigt putsande innan den är ren och fin. ■

MÅNDAG

I dag hade de bokat in oss smågrisproducenter till ett möte för att höra hur vi har det, hur de två senaste åren fungerat med corona och förstås berätta om hur marknaden ser ut idag. Nu när coronaläget har lugnat ner sig så går det ju bra att träffas. Det var roligt att träffa de andra producenterna i kedjan och höra deras åsikter om det nuvarande marknadsläget, fast det var länge sen vi sågs var det alltid nära till skratt och god samvaro. Det är viktigt att hålla kontakten med andra kollegor och kunna diskutera problem och framgång men även för att utbyta idéer inom produktionen.

TISDAG

Start kl. 06:00. Idag var det dags att börja välja ut grisarna till försäljning, det är alltid lika spännande att välja ut grisarna för man vill se om man träffat rätt på vikten. Ibland kan den korta knubbiga vara tyngre än den långa smala. Men den trevliga chauffören på förmedlingsbilen tar alltid emot grisarna med ett gott humör. Pig Hills smågrisar flyttas inom det egna nätverket så grisarna behöver inte köra lång väg när slaktsvinstallen finns inom nejden. Delägarna tycker att vi på sugghuset har lyckats bra med att ta fram smågrisar av jämn kvalitet och produktionsrapporterna från slaktsvinstallen har sett mycket fina ut.

ONSDAG

Start kl. 05:30. Idag är dagen när smågrisarna far med bilen och de första suggorna börjar grisa i nya suggruppen. Det är ett konstant springande och skyndande mellan de olika boxarna, smågrisarna skall in i boet, ut ur boet och sen in igen, så att de alla får sin del av den dyrbara råmjölken som finns i begränsad mängd hos saggan. Saggan gör den bästa mjölken för sina egna smågrisar så det är viktigt att ge smågrisarna den chansen. När grisarna blir några dagar gamla börja de bli så duktiga att de hittar rätt själva. Det är ett evigt spring innan man lärt dem att när saggan stiger upp skall de gå undan och gömma sig i boet.

TORSDAG

Idag är det genomgång av foderrummet. Varje vecka kontrolleras de så att alla blandare är rena och inga läckage förekommer. Culina flexen tvättas och foder mängderna i silosarna gås igenom ifall det behövs beställs mera. Vi har valt A-Foder som leverantör

PIG HILL

NYKARLEBY

FÖRETAGARE: Sebastian Pott, Tobias Wik, Arttu Flén, Robert Flén, Erik Nybäck och Peter Nybäck

PRODUKTIONSRIKTNING: Smågrisproduktion, antibiotikafria förmedlingsgrisar

GRUNDADES: 2019 (produktionen inleddes oktober 2020)

DJURBESÄTTNING: 550 suggor

TEXT: Niina Immonen, utvecklingschef, Atria Svin

Betydelsen av viktkontrollen framhävs under svåra tider

Marknadssituationen för griskött har hårdnat ytterligare och just nu är det överutbud överallt. Då utbudet är större än efterfrågan är det kvaliteten som avgör. För kvaliteten på slaktgrisar är den viktigaste slaktvikten, och då den är bra får producenten bästa möjliga täckningsbidrag och Atrias avräkningsförmåga förbättras.

En gris av rätt storlek löper smidigt genom slakteriprocessen. Filéerna och skinkorna passar in i förpackningarna, och då är möjligheterna bättre att gris-köttprodukterna går åt. Små och stora grisar har sina egna rutiner i slakteriet. Det behövs klart mer handarbete för att skära dem, och värde delarna ryms inte som sådana i förpackningarna, utan hamnar mer sannolikt i mindre värdefulla sortiment.

Ur lönsamhetens perspektiv är viktintervall och särskilt övre ändan av viktintervall det bästa för producentens ekonomi. Produktionskostnaden för en gris ändras i enlighet med den förbrukade foder mängden. Även foderverkningsgraden försämras när svinets vikt stiger. För lönsamhetens del är en gris i optimal viktintervall alltid bäst för dess avräkningspris är bättre. Däremot är små och stora grisar utanför viktintervall förlustbringande för alla. Både för uppfödaren och Atria.

VARFÖR ÄR DET SÅ UTMANANDE FÖR PRODUCENTEN ATT SÄLJA GRISAR INOM DEN OPTIMALA VIKTINTERVALLEN?

En del gårdar lyckas bättre med vikt-kontrollen än andra. Att väga grisarna är ofta vägen till att lyckas. Gårdar som väger grisarna gör valet utifrån informationen och det resulterar i jämnare slaktvikter. Det tar i genomsnitt 15–30 sekunder att väga en gris, och alltså ungefär 1,5 timmar att väga 200 grisar. Att sälja grisar är att leda gården och spridningen av slaktvikten är en mätare på hur bra man lyckas.

UPPFÖLJNINGEN UTVECKLAS REDAN I ÅR

Det går att följa med svinens slaktvikter i uppföljningsrapporten om slaktkroppskvalitet för försäljningen under de 12 föregående månaderna. Rapporten publiceras varje månad. Under detta år kommer man också att utveckla avdelningsvisa rapporter om den dagliga tillväxten, och det kommer också nya nyckeltal som det går lättare att följa upp på Producentens arbetsbord. Med hjälp av mätarna i realtid är det möjligt att reagera snabbare på slaktdjursanmälan redan för nästa vecka om vikterna är i över- eller underkant.

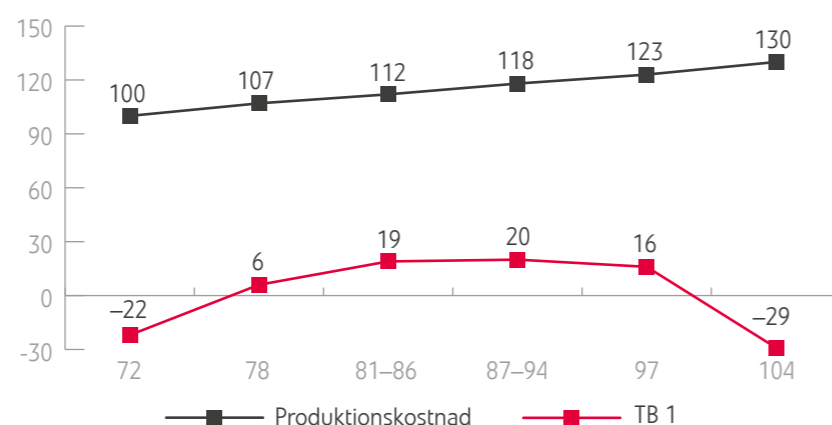
HUR BLIR DET PÅ LÅNG SIKT?

Vad kan man göra om viktspridningen är stor? Trånga boxar kan leda till begränsad utfodring av en del svin, vilket ses

som en sämre tillväxt och en större spridning slaktsvinens kvalitet och vikt. Smågrisars kvalitet och viktvariation är kanske den största enskilda faktorn. Grisarnas hälsotillstånd är också av stor betydelse. Det finns mycket att utveckla på den fronten. Men tumregeln för slaktsvininstall är att alltid sträva till att sälja slaktsvin inom optimalvikt gaffeln. Vägen är det bästa hjälpmedlet för det. ■

”Försäljningen av svin är att leda en gård och spridningen av slaktvikten en mätare på hur ledandet lyckas.”

GENOMSNITTLIG PRODUKTIONSKOSTNAD OCH VINST FÖR OLIKA SLAKTVIKTER

TEXT: Laura Lindén, Kind Company

Det är lättare att påverka utgifterna än intäkterna

När kostnadsnivån på det hela taget är hög, kan det vara till stor hjälp att förbättra noggrannheten och göra små förändringar i vardagens sysslor.

I vilket fall som helst är det alltid lättare att påverka utgifterna än intäkterna. Läs om hur olika familjegårdar tar kontroll över sin ekonomi genom att reglera förbrukningen av inköpt el och bränsle, genom ekonomiplanering och odling för eget behov.

TEXT: Laura Lindén, Kind Company

”Sin egen lyckas smed”

På sju år har Kolis gård utvecklats från en knappt livsduglig nötgård till ett jordbruksföretag som utvecklas och expanderar. Det har man lyckats med genom att jobba själva, aktivt söka information och tillämpa det man har lärt sig för att sänka kostnaderna och lätta på arbetsbördan.

Innan bröderna Salomon och Valtteri Koli tog över sin hemgård i Loimaa, hade banken redan tappat tron på den lilla gården med nötoppfödning. Därför var man tvungen att genomföra de första utvecklingsstegen och moderniseringsarbetena, så som byggandet av lösdriфтsladugården, endast med eget arbete. Traditionen att jobba själv och därmed sänka kostnaderna har fortsatt ända sedan dess: alla arbeten från åkrarnas bearbetning, odling, foderskörd, djurskötsel, beredning av sörpa och även gödselkörning sköts i egen regi.

– Endast under fodersäsongen tar vi hjälp av några utomstående hjälpkarlar utöver pappa, berättar Salomon.

NOGGRANNHET OCH TILLVÄXT MED FULLFODERVAGN

Sedan 2015 har det funnits plats för 350 nötdjur på gården. Valtteri har haft huvudansvaret för spädkalvarna och Salomon sköter beredningen av sörpa för mellan- och slutuppfödningen. En strävan till noggrannhet i utfodring och skötsel återspeglas både i gårdens investeringar och satsningen på vallar med många arter.

– Med den självgående fullfodervagnen sparar vi tre timmar arbetstid varje dag och i och med att foderblandningens kvalitet har förbättrats har vi lyckats höja djurens dagstillväxt ganska radikalt. Även om investeringen var stor så har den varit lönsam i produktionen och gör att vi i framtiden också kan hantera en större djurmängd, berättar bröderna.

Också drickautomaterna, asfaltering av gårdsområdet, en ny gödselstad och nya plansilor har bidragit till att göra tidsan-

vändningen effektivare, spara kostnader och förbättra hygienien.

– Fodret får vi till gården, där det är enkelt att hantera det direkt framför djuren, utan att det på vintern behöver hämtas från åkern längs med hala vägar, säger Valtteri.

SOM EGNA ÅKRAR

Största delen av åkerarealen på några 100 ha som bröderna sköter är arrendeåkrar, med vilka de strävar till långsiktig verksamhet och har arrendeavtal på upp till 10 år för.

– Arrendegivarna förhåller sig välvilligt till oss, eftersom vi sköter arrendeåkrarna som våra egna, berättar Salomon.

– Vi fixar dikningen, kalkar och odlar vall. Vallodlingen luckrar upp leråkrarna och förbättrar humusbildningen och under åren i träda odlar vi spannmål, fortsätter Valtteri.

Som stöd för utvecklingen har bröderna redan i många år anlitat en bokföringsbyrå, eftersom en företagare ju inte behöver lära sig riktigt allt in i minsta detalj. Förutom bokföringen och bokslutsmötena har den elektroniska faktureringen varit till stor praktisk nytta i den växande verksamheten.

– Vi vill veta vad som pågår och det får inte uppstå fel exempelvis vid betalningen av fakturorna. Nu kan vi bekvämt godkänna fakturorna och samma räkning kan inte betalas dubbelt i misstag, säger Salomon.

De ökande kostnaderna tar bröderna med ro.

– Den här verksamheten är inte en ett års grej utan en livslång grej. Man måste utföra sitt arbete och följa sin produktionsinriktning så väl man kan. Vi kastar inte in handduken eller byter slakteri med tre års mellanrum. ■

TRE TIPS

1 Gödslingen av åkrarna kan genomföras i etapper, speciellt om den görs i egen regi. På Kolis gård sprids bara en del av gödseln i samband med sådden och läggs senare till på grodden när man ser huruvida såden är på kommande och hurudana förhållandena är. Om situationen verkar dålig, fortsätts inte gödslingen och en del av gödseln lagras för nästa år. Samma system har man på gården också tillämpat för vallodlingen.

2 Det lönar sig att skaffa information självständigt, fråga andra gårdar och delta i smågruppsverksamhet. Inspirerad av Köttakademien har man på Koli-gården vid sidan av vete tagit bondböna som skyddsväxt för vallen. De positiva erfarenheter detta har gett gör att man tänker fortsätta experimentet. Vallens tillväxt förbättras och den utvecklar ett bättre och tätare rotsystem.

3 Det lönar sig att satsa även på arrenderade åkrar. Att exempelvis avlägsna en stenansamling kan löna sig på lång sikt, om det underlättar arbetet och förhindrar att maskinerna kolliderar med den. Många utgifter visar sig vara lönsamma, om man därmed uppnår en långsiktig och smidig verksamhet.

”Det får inte uppstå fel exempelvis vid betalningen av fakturorna.”

TEXT: Laura Lindén, Kind Company

”Ekonomisk effekt ökar med tiden”

En strävan att göra kycklinggårdens verksamhet så självförsörjande som möjligt har lett till besparingar såväl i elräkningen, värmekostnaderna och kycklingarnas utfodringskostnader. Solpanelerna är den senaste lyckade investeringen för att minimera gårdens produktionskostnader.

Jussi Haapoja, husbonden på Hautaharjus kycklinggård som är hemma från Kurikka, anser att man redan nu har sänkt gårdens produktionskostnader till ganska nära ett minimum. Broileruppfödningen startade på gården 1991 och efter det har ägarparet efterhand höjt gårdens självförsörjningsgrad både när det gäller utfodringen av kycklingarna och energikostnaderna för produktionen. Gårdens tre uppfödningssystem har en kapacitet på sammanlagt 80 000 kycklingar, vilka åter vete från det egna markerna, får värme med hjälp av träflis från den egna skogens träd och mår gott tack vare den delvis solkraftdrivna ventilationen.

– När det gäller säd är vi redan helt självförsörjande: vi har tillräckligt med eget vete för produktionen, havre och rybs har vi till och med kunnat sälja, konstaterar Jussi nöjt.

INTE DEN MEST KOMFORTABLA, MEN KOSTNADEFFEKTIV

Med tanke på produktionens energiförbrukning var övergången till flisvärme den viktigaste enskilda investeringen. Det första flis- och torvkraftverket på Hautaharju blev klart 2005 och utvidgades 2015. Nu bränner man huvudsakligen flis. Att anskaffningen och underhållet av fliskraftverket har orsakat tilläggsarbete kan inte förnekas, men för Jussi är besparingarna för uppvärmningen en större motivation än oljevärmens bekvämlighet.

– Hellre accepterar jag att larret ibland går mitt i natten än att jag plötsligt måste betala 100 000 € mer för uppvärmningen på ett år, förklarar Jussi.

NEDKYLNING FRÅN SOLEN

Som god tvåa i investeringarna har man med hjälp av 100 solpaneler lyckats tämja gårdens elräkning. De underhållsfria panelerna är även i det avseendet en god lösning att elproduktionen på sommaren, då man behöver mest ström för att kyla ned uppfödningssystemen, är som störst. Solenergin minskar också behovet av att köpa el. Efter det att panelerna på sommaren 2018 installerades på den ena uppfödningssystemens tak, har de producerat åtminstone en femtedel av gårdens elbehov, vilket motsvarar den årliga förbrukningen för två egna hemshus.

– Solpanelerna producerar ungefär 27 000 kwh/år. Dessutom blir de allt lönsammare när prisnivån på köpt el stiger och det verkar nu som om den uppskattade amorteringstiden på 6–7 år kommer att förverkligas, berättar Jussi.

Jussi håller koll på gårdens elräkningar och följer solpanelernas produktion i realtid på sin mobiltelefon. Det lönar sig, även om elinköpet har överförts till ett företag som sköter konkurrensutsättningen av elavtalet.

– Naturligtvis finns det också opålitliga aktörer i branschen. För ett halvt år sedan bytte jag själv konkurrensutsättare, när jag märkte att det var någonting som inte stämde. Samarbetspartnern måste vara pålitlig, konstaterar Jussi.

För att minska bränsleförbrukningen anskaffade man för fem år sedan också de första arbetsmaskinerna med Adblue-motorer (urea). Även gårdens kommande generation är intresserad av ny teknik.

– En investeringsansökan för värmeåtervinning har lämnats in, utfall att man skulle ta det som följande anskaffning, funderar Jussi. ■

TRE TIPS

1 Vänd dig till en elektriker som du känner innan du begär offerter. När du exempelvis vet vilken storlek huvudsäkring ska ha och den årliga elförbrukningen, betalar du inte i onödan för en feldimensionerad lösning.

2 Fråga någon som tidigare har investerat i solpaneler vilka erfarenheter de har och skaffa dig tilläggsinformation av dem och sondera prisnivån på flera olika ställen.

3 Du kan också spara tid och pengar vid inköp av el genom att ge ett företag som är insatt i saken i uppdrag att konkurrensutsetta kontraktet för din del.

”Solpanelerna producerar lika mycket el som årsförbrukningen för två egna hemshus.”

TEXT: Laura Lindén, Kind Company

”Självförsörjning ger buffert mot prischocker”

På Setälä-Eerola gården har man effektivt lyckats sänka förbrukningen av brännolja både för utfodringen och åkerbruket. En hög självförsörjningsgrad av foder och höstsådden räddade ett exceptionellt dåligt skördeår.

Lufttät spannmålsförvaring istället för torkning, stationär elektrisk foderblandare, köpt protein ersätts med egen ärtodling, LED-belysning, självtrycksventilation, arbetsmaskinernas däckservice och optimering... listan som **Jari Eerola**, husbonde Setälä-Eerola nötgård, räknar upp är lång. Nästa vår får gården ett eget solkraftverk som ger ytterligare kostnadsbesparingar. På gården har man sedan år 2003 fött upp nötkreatur från kalvar till slakt.

Enligt Jari har investeringarna som gjorts varit bra och största delen av dem har redan betalats tillbaka. Den största överraskningen har varit vilken besparing den eldrivna foderblandaren har inneburit.

– Förbränningsmotorn i traktorn har en överraskande dålig verkningsgrad. Jag kunde knappt tro beräkningarna. Blandaren har i stort sett betalats tillbaka sig på bara 5 år, och elräkningen för beredningen av foderblandningen är nu bara några hundralappar om året, i stället för tusentals euro, berättar Jari.

BRÄNSLEBESPARING PÅ ÅKERN

Att fördjupa sig i regenerativ odling har öppnat Jaris ögon för hur många faktorer som påverkar bränsleförbrukningen. Breddningsdäck har anskaffats till traktorerna för bearbetning och sådd, lufttrycket i däcken har reducerats så mycket som möjligt och slätterkrossen har bytts ut mot en lättare fjärrslättermaskin.

– Plogningen har reducerats, markbearbetningen är grund och vi strävar efter att genomföra odlingsåtgärderna när marken är så bärande och torr som möjligt. Trafiken

på åkrarna tar slut i september och inte ens gödseln sprids längre i slutet av månaden. På detta sätt undviks packning av marken och dragmotståndet minskar, förklarar Jari.

Med växelbruk på gårdens cirka 100 ha odlingsmark strävar man till bättre humusbildning. Även detta minskar dragmotståndet och bränsleförbrukningen.

– Om man också skulle kunna påverka åkerskiftenas placering, så skulle man inte behöva slösa så mycket på landsvägen, beklagar sig Jari.

Att förbättra gårdens energieffektivitet har förbättrat verksamhetens konkurrenskraft på många fronter. Bytet av den maskinella ventilationen mot en självtrycksventilation har förutom i elräkningen gjort sig märkbar i djurens förbättrade dagstillväxt. Att byta från lysrör till LED-belysning reducerade elräkningen för belysningen med hälften.

– Elektrikern modifierade de gamla armaturernas ramar, eftersom enbart byte av lysrören mot LED-rör inte räcker för att uppnå besparingar, upplyser Jari.

Allt som allt har åtgärderna för att förbättra utfodringen, odlingen och energieffektiviteten gett betydande besparingar på årsnivå, vilket gör att ekonomin inte längre orsakar stress.

– Man kan påverka utgifterna och detta ger spelrum under besvärliga omständigheter. Att priset på konstgödsel stiger stressar inte, eftersom vi ändå inte behöver så mycket av det på klövervallarna. Prishöjningarna på oljan stör nog, men eftersom vi har sparat på andra ställen och höstsådden räddade den misslyckade vårsådden, så klarar vi oss nog, resonerar Jari. ■

TRE TIPS

- 1 Det lönar sig att reducera riskerna för lånen som tas för gårdens investeringar. Livet är lättare när man inte hela tiden oroas för att räntorna höjs.
- 2 Ju högre gårdens foder-självförsörjningsgrad är, desto mindre rörliga kostnader har gården. Detta ger en buffert för prischocker på utgiftssidan.
- 3 För odlingen lönar det sig att ha arter både för höst- och vårsådd, så att dåliga väderleksförhållanden inte kan förstöra hela skörden så lätt. Även diversitet när det gäller odlingsväxterna minskar riskerna. På Setälä-Eerola gården odlar man de höstsådda arterna rybs, höstkorn och -vete; vårens odlingsväxter är korn, havre och ärtor.

”Prishöjningarna på olja stör, men eftersom vi har sparat på andra ställen så klarar vi oss nog.”

TEXT: Laura Lindén, Kind Company

”Framåt med hjälp av god likviditet”

På Rantaheikkiläs gård pågår en förändring från mellanuppfödning och slaktsvinsproduktion till enbart slaktsvinsproduktion. Gårdens verksamhet underlättas av att man kan mäta saker och agera utgående från det.

Hannu Heikkilä har tillsammans med sin far skött Rantaheikkilä-gård i Kalajoki i 20 år. Gården har två uppmärksamma arbetstagare som tar hand om rutinerna i svinhuset. Till Hannus ansvarsområde hör underhållet av svinhuset samt arbeten utanför svinhuset, bl.a. lastning av slaktdjuren. Åkerbruket sköts i egen regi, men gödselspridningen sköts av en entreprenör.

PROGNOSTISERING, INGEN EKONOMIBLINDHET

Vid skötseln av gården fattar Hannu beslut utgående från ekonomin och likviditeten. I vissa fall utvärderar han lönsamheten enligt insats-vinst-förhållandet per griskull eller skifte.

– Jag räknar inte kontinuerligt på hela gårdens lönsamhet, utan jag ser vilka utgiftsposter som förblir oförändrade och vilka intäkterna och kostnaderna är. På det sättet ser man vart vi är på väg och det är lättare att reagera. Om man inte gör likviditetsbudgetering kan man drabbas av ekonomiblindhet, berättar Hannu.

Hannu har funderat på utomstående ekonomiförvaltning, men hittills har önskad uppföljning inte kunnat erbjudas. Utmaningen med budgeteringen är naturligtvis att kunna förutsäga grisköttets pris.

– Speciellt i en så här spänd ekonomisk situation tycker jag att man borde kunna se det tre månader framåt, funderar Hannu.

Ingen har ”hokuspokus-konster” för att förbättra produktionens lönsamhet. Detta har Hannu också förstått i sin roll som ordförande för Atria Svins utvecklings-

grupp: all diskussion mellan producenterna och Atria måste grunda sig på kalkylerad data. På sin egen gård tänker han satsa på noggrannhet i den dagliga verksamheten.

– Noggrannhet, i synnerhet vid valet av slakt, är det enda sättet att garanterat uppnå topp-viktsegmentet. Det finns inga alternativ. Likaså måste fodrets verkningsgrad vara lämplig, säger Hannu.

Redan sedan början av 2000-talet har en viktig stödpelare för gårdens ekonomi varit en målinriktad satsning på en enhetlig skiftesplacering samt en kontinuerlig satsning på att uppnå så rikliga spannmålsskördar som möjligt. Tid slösas inte på onödig landsvägskörning och köpt spannmål har inte behövts i stora mängder.

– Även om sommarens skörd var den sämsta under min tid, cirka 20 % lägre än normalt, fick vi trots det över 4 000 kg/ha. Men det kom verkligen in gratis och tur hade vi också, säger Hannu.

För de relativt goda skördar, speciellt under torra somrar, tackar Hannu användningen av regleringstäckdikning samt den manganmätare som samägs av flera gårdar.

– Ett specialproblem för odlingen vid kusten är skördeförlusterna som orsakas av manganbrist. Nu kan åtgärderna riktas noggrannare och de görs inte i onödan.

De tidigare goda skördarna har skapat bas för ekonomin, men den erfarna grisuppfödaren har också blivit försiktigare med åren:

– Nu är det en bra tidpunkt att avvakta vad som händer och koncentrera sig på att utrymna och produktionen hålls i skick. Jag tar hand om mitt eget revir, men med tanke på den fortsatta produktionen är det matkedjans övriga parter som har ”bollen”. ■

TRE TIPS

- 1 Satsa i svinhuset på det som hämtar pengar. Att sälja grisarna med rätt vikt är det centrala för lönsamheten.
- 2 Åkrarnas bördighet är viktig. Utred huruvida det finns någonting betydelsefullt i din odlingsverksamhet som kan främja skördenivåerna. I Kalajoki har manganmätaren som samägs av 13 gårdar betalats tillbaka sig många gånger om, eftersom näringen med hjälp av den kan riktas korrekt vid rätt tidpunkt.
- 3 Som stöd för de egna ekonomiska kalkylerna lönar det sig att till och från begära utomstående kalkyleringshjälp, även om ingen speciell situation förekommer eller investeringar är på gång. Så är det lättare att hålla koll på läget och överraskningar uteblir.

”Om man inte håller koll på likviditeten kan man drabbas av ekonomiblindhet.”

EFFEKTIV ANVÄNDNING av tillgångarna förbättrar gårdens ekonomi.

Att hantera och säkerställa gårdens brukskapital

Likviditeten är ett av företagets viktigaste element. Inte ens god lönsamhet garanterar nödvändigtvis god likviditet.

Under en gårds livscykel möter företagaren många utmaningar och även problem, men å andra sidan även fina ögonblick av framgång. Under livscykeln tas företaget under kontroll, investeringar görs och produktionen utvecklas. Goda produktionsresultat är nödvändiga. Det ger företagaren tillfredsställelse och en positiv anda; det är ju ett bevis på kompetens inom den egna sektorn. De ekonomiska aspekterna är en viktig del av gårdens livscykel. Utan utmärkt produktion kan man inte lyckas, men enbart det räcker inte för god kommersiell framgång. Man kan inte skilja på verksamhet i samband med ekonomi och produktion, eftersom de är tätt sammankopplade. Det kan konstateras att man inte kan uppnå goda ekonomiska

nyckeltal utan utmärkt produktionskompetens.

EKONOMINS TRIANGEL I SKICK

Ekonomins triangel, lönsamhet, likviditet och soliditet är en del av det traditionella ekonomiska tänkandet. En tillräcklig soliditet skapar basen, eller den så kallade stenfoten för verksamheten. Affärsverksamhetens lönsamhet skapar bas för företagsverksamhetens kontinuitet, vilket är grundförutsättningen för allting. God likviditet är utmanande att uppnå i företagsverksamhetens utvecklingskedje. I utvecklingskedjet sker balanseringen av utgifter och inkomster inte under samma år och inte nödvändigtvis ens under de två följande åren. Ofta glöms vissa nödvändiga investeringar och hur mycket brukskapital som

binds av verksamheten under utvecklingskedjet, innan detta börjar synas som kassaflöde i en lönsam affärsverksamhet. Utmaningar med likviditeten är inte ett problem endast för en investerande gård. Problem med hanteringen av brukskapitalet möter man bland annat vid variationer i prisförhållandena. Ju svagare lönsamhet den har varit tidigare, desto större är problemen.

HANTERING AV LIKVIDITETEN OCH EKONOMIN

Gårdens likviditet byggs upp under många år. Vid starten är likviditeten ofta dålig. Jordbruk är en affärsverksamhet som kräver mycket kapital men marginalerna är små. Vid en dålig priskonjunktur kan även en god likviditet försvagas betydligt under 1–2 år. Enbart verksam-

”Det går inte att uppnå goda ekonomiska nyckeltal utan utmärkt produktionskompetens.”

hetens goda lönsamhet garanterar inte en god likviditet, om pengarna används för sådant som inte skapar ekonomiskt mervärde. Alla investeringar bör skapa bättre lönsamhet i framtiden, vilket i sin tur återspeglas i förbättrad likviditet.

Kontinuerlig uppföljning av affärsverksamheten, åtminstone på månadsbasis, är absolut nödvändigt. Detta kompletteras med omfattande budgetering. På detta sätt befinner man sig hela tiden i en verklighetsbaserad situation, där även kommande intäkter och utgifter tas i beaktande. Problempunkter kan hanteras i god tid och förändringar som man själv kan påverka kan genomföras. Men ofta går det så att problem skapas under god konjunktur och är sedan svå-

rare att korrigera vid svag konjunktur. Gårdarnas behov av mycket kapital leder till att likviditetsproblemen ökar så småningom och först efter flera år resulterar i en akut kassakris. Det lönar sig för gårdarna att informera banken i god tid om kommande utmaningar. På detta sätt är det lättare att reagera på dem och att finna olika lösningar. Lösningar på kort sikt är att skjuta upp amorteringarna och ett konto med kreditlimit. Men detta är inte lösningen på problemet, utan det ger bara företagaren tid att reagera på den rådande konjunkturen.

Gårdens likviditet belastas av stora amorteringar. Dessa är finansieringar för byggverksamhet och anskaffning av åkrar men också andra korta finansieringar. Likviditeten belastas mest av maskin- och kapitalfinansieringar. Kapitalfinansieringar förstör likviditeten för flera år framåt, eftersom deras amorteringstid är kort. Därför är det ytterst viktigt att reagera på förändringar i tid, så att onödiga kapitalfinansieringar kan undvikas.

Att anskaffa åkrar är för många en betydande sak och en stor fråga. Men det lönar sig inte att eftersträva självförsörjning till vilket pris som helst. En

viss foderareal måste man visserligen ha kontroll över. Åkrarna och alla andra saker som har att göra med produktionen bör vara i ekonomiskt förståndig användning. Förbättrar anskaffningarna lönsamheten på lång sikt eller förblir den oförändrad? Om lönsamheten inte förbättras genom investeringarna, försämrar de undantagslöst likviditeten. ■

LIKVIDITET

- God lönsamhet garanterar inte alltid god likviditet
- Beslut som försämrar likviditeten fattas oftast vid god ekonomisk konjunktur
- Effektiv användning av kapitalet förbättrar likviditeten
- Prognostisering, uppföljning och budgetering är lantbruksföretagarens vardag

TEXT: Suvi Rinta-Nikka,
Viestintätoimisto Selander & Co

NAMN:

Maatalousyhtymä Nousiainen,
Anssi, Kyösti och Taina
Nousiainen, Iisalmi

PRODUKTIONSRIKTNING:

mjölproduktion,
ca 220 mjölkande kor

NAMN:

Vesa Isoaho, Jalasjärvi

GÅRD:

Latva-Aho Oy, slaktsvinhus
i Jalasjärvi och Kauhajoki

Goda tjänster är viktigare än euron

Husbonden på Nousiainens mjölkgård Anssi Nousiainen är nöjd med nyttan som andelslaget ger rent euromässigt, men ännu viktigare är den fungerande tjänstehelheten.

Anssi Nousiainen har varit medlem i Andelslaget Lihakunta sedan 2017. Grundarna att bli medlem var självklara för honom.

– Eftersom nötkreaturen levereras till Atria var det också självklart att vi är medlemmar. Och nog utmärker sig räntekastningen som andelslagen betalar till sin fördel, berättar Anssi Nousiainen.

På Nousiainens gård har andelsavgiften betalats i sin helhet och medlemskapets euromässiga fördelar är otvivelaktiga. Anssi har kalkylerat att medlemskapet ger dem en extra förtjänst på ca. 20 euro per såld kalv.

”Ju bättre det går för slutuppfödaren, desto bättre går det också för mjölkgården.”

– Vi har gått med på grund av euron. God ränta betalas på andelskapitalet och återbäringen har också varit betydande. Det är svårt att få en sådan avkastning någon annanstans. Och jag tycker att det här är en relativt riskfri investering, berättar Antti.

GODA TJÄNSTER ÄR AVGÖRANDE

Även om Nousiainen känner till medlemskapets rent euromässiga fördelar, tycker han att tjänsterna som A-Producenter och A-Foder erbjuder är viktigare för egen del.

För en mjölkproducent är avkastningen ganska liten i förhållande till omsättningen. Men det viktigaste för oss har varit att hämtningen av slaktdjuren och kalvarna har fungerat.

Nousiainen har varit nöjd med det totala utbudet tjänster som Atria erbjuder. Atria har bra produkter och gården använder regelbundet A-Foders tjänster. I synnerhet A-Foders spannmålsförmedling lovordas.

– Tidigare visste jag inte ens att A-Foder förmedlar spannmål från en gård

till en annan. Förra sommaren blev det tillgängligt här på våra breddgrader. Jag ringde till A-Foder, berättade hur mycket jag behövde och köpte sedan praktiskt taget hela årets spannmål på en gång. Det är bra service, konstaterar Nousiainen uppskattande.

GRUNDUPPDRAGET MÅSTE BIBEHÅLLAS

Nousiainen anser att producenterna har goda möjligheter att påverka Atrias utveckling. Med tanke på framtiden hoppas han trots det att andelslagens grunduppdrag bibehålls.

– Med 90 % ägarandel har andelslagen nog möjlighet att påverka. Och representanterna har säkert tillräckligt med information om utsikterna. För tillfället har ökningen av produktionskostnaderna varit sådan, att andelslagen kunde genomdriva sina ståndpunkter bättre. Även målsättningen om koldioxidneutral produktion är viktig, men det skulle också vara viktigt att hålla ihop köttkedjan. Ju bättre det går för slutuppfödaren, desto bättre går det också för mjölkgården, sammanfattar Anssi. ■

”Viktigare än någonsin att säkerställa medlemmarnas fördelar”

Vesa Isoaho känner till andelslagets fördelar på gårdsnivå. Genom sin förtroendepost känner han också till producentfältets åsikter samt bakgrundsarbetet som andelslaget utför.

Vesa Isoaho har varit medlem i Itikka andelslag nästan lika länge som han varit husbonde, ungefär 30 år.

För tillfället är Vesa även medlem i Itikas förvaltningsråd. Vesa anser att uppgiften i förvaltningsrådet är viktig, intressant och utmanande. De som är med i förvaltningsrådet är yrkeskunniga människor och diskussionerna ger perspektiv på och information om olika produktionsriktningar. I förvaltningsrådet känner Vesa att han alltid företräder alla producenter.

– Även om jag är producent av griskött, arbetar vi i förvaltningsrådet för allas bästa. Naturligtvis är det viktigt att inkludera alla produktionsriktningars åsikter i diskussionen och det måste vi producenter säkerställa. Av de 45 medlemmarna i rådet

för tillfället är det exempelvis bara tre som har en grisgård, berättar Vesa Isoaho.

Vesas telefon ringer ofta och ibland drar samtalen med de andra producenterna ut till flera timmar per dag. Han tycker att det är viktigt att producenterna aktivt är i kontakt med sitt eget områdes förtroendepersoner.

– På det sättet når producenternas åsikter förvaltningsrådet samt A-Producenters och Atrias personal. För tillfället är situationen mer utmanande än jag kommer ihåg att den någonsin varit. Nu om någonsin har säkerställandet av medlemmarnas fördelar och att främja deras åsikter högsta prioritet, säger Vesa.

DIREKTA FÖRDELAR I REDA EURON

Vesa är väl förtrogen med andelslagets fördelar för producenterna. Till dem hör bland an-

nat en god kapitalränta, kapitalåterbäring och andelskapitalets beskattningsvärde, samt fördelaktiga djurkrediter.

– För det första betalar man mycket bra ränta på kapitalet för medlemsandelarna. För det andra återbäringen av överskottet, som betalas till alla producenter i samma förhållande enligt omsättningen. Dessutom är andelskapitalets beskattningsvärde bra för gårdar som har personbeskattning. Den räknas som nettoförmögenhet och gör det vid behov möjligt att dela upp inkomsterna till kapitalinkomster. För aktiebolag är fördelen inte så stor, berättar Vesa.

Vesa lyfter också fram andelslagens arbete, som inte alltid syns så tydligt på producentfältet.

– Andelslaget äger exempelvis A-Foder och dess fabriker och har på detta sätt varit med om att skapa en egen foderförsörjning för kedjan. Det är sådan verksamhet som utförs för att säkra primärproduktionens verksamhetsmöjligheter, fastställer han.

BESLUTSMAKTEN MÅSTE ANVÄNDAS

När han talar om producenternas påverkningsmöjligheter för Atrias utveckling betonar Vesa behovet av att vara aktiv.

– Vi har möjlighet att påverka, men beslutsmakten måste också användas. Det är viktigt att vi finner kompetenta människor som kandidater och sedan röstar aktivt. Visserligen är det så att många inte har tid, även om intresse skulle finnas, medger Vesa.

Gällande andelslagets utvecklingsriktning finner Vesa det positivt att genereringen av resultat säkerställs från andra håll än moderbolagets intäkter.

– Exempelvis deltagandet i Atrias vindpark har långsiktigare målsättningar och omfattar ett annat slags samarbete. En av punkterna där andelslaget kunde utvecklas är en precisare definition av ägarstyrningen, funderar han. ■

Vad äter grisen under ett exceptionellt skördeår?

En exceptionell skördesäsong kräver exceptionella utfodringsplaner. Nu krävs mer mod och experimentlust än vanligt när grisarnas utfodring planeras. Det är inte enbart korn som duger åt svinen.

På grund av den exceptionella skördesituationen har man i höst blivit tvungen eller fått tillfälle att planera utfodringen med råvaror som avviker från de vanliga. Under de senaste månaderna har det också ofta funderats på vilken den maximala mängden av en viss råvara kan vara i foderblandningen. I synnerhet slaktsvin kan också matas med annat spannmål än det välbekanta kornet. För sugor och grisar bör förändringarna i utfodringen vara moderata.

15 PROCENTS REGELN

Utgångspunkten i höst är att svinet äter vilket spannmål som helst. Nu om någonsin måste man vara mycket vidsynt när det gäller användningen av spannmål. Utgångspunkten vid planeringen av fodret är, att vilket som helst inhemskt sädeslag kan ingå i svinfodret till 15 % av spannmålmängden, om spannmålets kvalitet är bra. Korn som saknas kan mycket väl ersättas med exempelvis 15 % vete och ytterligare 15 % havre. En sådan förändring kommer troligtvis inte ens att påverka tillväxtresultaten i någon större utsträckning. Men användningen av en mycket lätt havre måste eventuellt balanseras med en större mängd vete, i synnerhet i startuppfödningen av slaktsvinet. Förutom korn kan man i slaktsvinsens foderblandning även tillsätta råg eller rågvete enligt samma 15 procents regel. Naturligtvis måste alla dessa ändringar omsättas i praktiken genom utfodringsplanering, så att det inte uppstår någon överraskande protein- eller fiberbrist.

OBSERVERA DE GÅRDSSPECIFIKA UTGÅNGSUPPGIFTERNA

I oktober kalkylerade vi till vilket pris de ersättande spannmålslagren finner sin plats i svinets foderblandning. I exempelberäkningen planerades utfodringen på basen av det i Finland mycket vanliga korn-OVR-koncentratet så, att 30 % av kornet ersattes med något annat spannmål. Blandningarna beräknades för enstegsutfodring, där SRP var 135 g/fe och upptagningsbart lysin 8,5 g/fe. Kalkylen visar att när korn kostar 235 €/ton får exempelvis vete kosta 252 €/ton. Det lönar sig att köpa korn om priset är under 219 €/ton. När man läser kalkylen bör man komma ihåg att den endast gäller med de angivna utgångsuppgifterna och ger därför i en "verklig" situation ett svar som avviker från modellexemplet. Ändringar i spannmålets proteinhalt eller energivärden, liksom också kompletterande proteinfoder, förändrar kalkylens slutresultat. Men kalkylen är riktninggivande och man får ett noggrannare slutresultat när den genomförs gårdsspecifikt med de riktiga utgångsuppgifterna. Det lönar sig att ständigt följa spannmålspriserna,

genom att använda råg kan man exempelvis uppnå betydande besparingar vid utfodringen av slaktsvin (se tabell).

”Nu om någonsin måste man vara mycket vidsynt när det gäller användningen av spannmålet.”

TA REDA PÅ SPANNMÅLETS DATA

En absolut nödvändig utgångspunkt för planeringen av utfodringen är aktuell information om råvarorna. Visserligen kan man planera utfodring även utan denna information, men slutresultatet är bara lika bra som råvarornas och tabellinformationens överensstämmelse sinsemellan. Information som undantagslöst krävs om spannmålet är fuktighet, HLV, protein-, och stärkelsehalt. A-Foder analyserar spannmålsprovet året runt. Om inköpta råvaror kan man begära information av tillverkaren. ■

Utfodringskostnad	€/svin	Skillnad
Korn av 100 % spannmål	64,85	0,00
Korn 70 % + Havre 30 %	64,06	0,79
Korn 70 % + Råg 30 %	61,87	2,99
Korn 70 % + Vete 30 %	63,72	1,13
Korn 40 %, Råg 30 %, Havre 15 % och Vete 15 %	60,88	3,98

”Ändringarna måste alltid sättas i praktik genom utfodringsplanering, så att det inte uppstår någon överraskande protein- eller fiberbrist.”

Möjligheter att förbättra lönsamheten i svinproduktionen

Grundstenarna för svinproduktionen är utfodringen, vattenförsörjningen, produktionsförhållandena och djurens hälsa. Allt har en avgörande betydelse för produktionen och lönsamheten.

Just nu är det i synnerhet aktuellt att förbättra fodrets verkningsgrad. Faktorer som inverkar är fodrets smältbarhet, dagligt foderintag och tillväxt, tillräcklig vattenförsörjning, goda produktionsförhållanden och friska djur. Genom att förbättra utfodringstekniken kan man direkt påverka fodrets smältbarhet, smaklighet och det dagliga foderintaget.

MALNINGEN I SKICK

Att regelbundet kontrollera malningsgraden är en viktig grundrutin: dagligen visuell kontroll i hoarna och kontroll av mjölet varje vecka exempelvis med Bygholms fodersikt. Olika djurgrupper kräver olika malningsgrader för att uppnå optimal produktionseffekt och foderverkningsgrad. Andelen med malningsgrovlek under 1 mm måste för grisar vara ungefär 80 %, för slaktsvin 60–70 % och för suggor 50 % av fodret. Korn på över 2 mm får det inte alls finnas. Vid behov måste man kontrollera skicket på hammarkvarnens hammare och sikt samt malningarnas skick och inställningsavstånd på skivkvarnar. När det är nödvändigt att byta sliddelar lönar det sig inte att snåla. Både för att förbättra smakligheten och för att hålla kvarnen i skick lönar det sig att avlägsna orenheter från spannmålet med en siktröns före malningen. Om det känns

som om det skulle vara nödvändigt att uppdatera malustrutningen, lönar det sig att investera i detta.

ATT UTVECKLA UTVÄRDERINGSSYSTEMET

De viktigaste utvecklingspunkterna för blötfoderanläggningen gäller blandningsbehållaren, att förbättra utfodringslinjens hygien, utfodringens flexibilitet och noggrannhet samt uppdateringsbehov för datorstyrningen. En ändring av konventionella rundpumpande system till restfria system lönar sig att genomföra i samband med en grundrenovering. Övergången till restfria system för slaktsvin förbättrar de unga grisarnas och de diande suggornas dagliga foderintag. Övergång till restfria system förhindrar också att vällingen jäser i rörsystemet.

För grisarna är det bästa alternativet fullständigt restfria maskiner med tomta rör mellan utfodringsarna eller att fodret tillreds i enbart rent vatten med vattenmatningsmaskiner. Erfarenheter från gårdarna visar att användandet av varmt, över 65 gradigt vatten, i det restfria maskinernas blandningar har förbättrat grisarnas foderintag betydligt efter avvänjningen. En lyckad uppdatering av utfodringsystemet förkortar således uppfostringstiden och ökar det tillgängliga totala utrymmet för mellanuppfostringsgrisar. Om det är

Mera info om samverkan av den dagliga tillväxten och foderutnyttjandet på foderkostnaden/kg tillväxt för grisar och slaktsvin: atriatuottajat.fi/sv/mojligheter-att-forbatta-lonsamheten

trångt på gårdens mellanuppfostring, är en uppdatering av utfodringsystemet en lönsam åtgärd i det fall att gammal utfodrings teknik används.

En fördel med de restfria maskinerna är att byte av blandningar kan genomföras överlappande och avdelningsvis, eftersom restfoder inte förekommer. Kompromisserna vid utfodringen minskar och svinen kan utfodras med korrekt foder under de olika skederna. Detta påverkar grisarnas och svinens jämnhet och kvalitet positivt. Fodersvinnet minskar, eftersom fodret som djuren lämnar minskar på grund av bättre smaklighet.

Se i tabell 1 och 2 hur investeringar i bättre teknik lönar sig, eftersom foderverkningsgraden förbättras i mellanuppfostringen och slaktsvinhuset.

De restfria maskinernas riskfaktorer har att göra med hygienhanteringen i rörsystemet för matningsvatten och grävattentank. I matningsvattentanken finns det anledning att tillsätta syra, så att pH-värdet ligger under 4,0. Om rörens volymer är för stora, matas det dagligen för mycket vatten i förhållande till behovet. Därför påverkas framgången också av systemets planering och de valda rörstorlekarna.

Om det inte finns möjlighet att övergå till ett restfritt utfodringsystem, lönar det sig eventuellt för tarmhälsans skull att tillsätta probiotika i blötfodret. För

MELLANUPPFÖDNING

Investering i ett restlöst utfodringsystem och förbättrad malteknik

Målsättning: Dellösning för att förbättra foderverkningsgraden och dagstillväxten med hjälp av teknologi

Mellanuppfostringsplatser i svinhuset st.	2 500	FVG, RY/kg extra tillväxt TS	1,80
Svinhusets årsproduktionskapacitet st.	16 250	FVG, MJ/kg extra tillväxt TS	17,3
Investeringskostnad brutto	90 000 €	Mj-pris i medeltal	0,040 €

Foderförbrukning FE/kg extra tillväxt	Extra tillväxt kilon / gris	FE / producerad gris	FE-pris i medeltal	Foderkostnad / producerad gris	Foderkostnad besparing / år	Investeringens återbetalningstid, år utan ränta
1,80	25	45,0	0,386 €	17,36 €	0 €	
1,75	25	43,8	0,387 €	16,95 €	6 703 €	13,4
1,70	25	42,5	0,389 €	16,54 €	13 406 €	6,7
1,65	25	41,3	0,391 €	16,12 €	20 109 €	4,5

SLAKTSVINHUS

Investering i ett restfritt utfodringsystem och förbättrad malteknik

Målsättning: Dellösning för att förbättra foderverkningsgraden och dagstillväxten med hjälp av teknologi

Svinhusets storlek, uppfostringsplatser st.	2 000	FVG, RY/kg extra tillväxt TS	2,74
Svinhusets storlek, uppfostringsplatser st.	7 429	FVG, MJ/kg extra tillväxt TS	26,3
Investeringskostnad brutto	90 000 €	Mj-pris i medeltal	0,030 €

Foderförbrukning FE/kg extra tillväxt	Extra tillväxt kilon / slaktsvin	FE / producerat slaktsvin	FE-pris i medeltal	Foderkostnad / producerat slaktsvin	Foderkostnad besparing / år	Investeringens återbetalningstid, år utan ränta
2,74	91	248	0,290 €	72,04 €	0 €	
2,66	91	241	0,290 €	69,94 €	15 626 €	5,8
2,58	91	234	0,290 €	67,84 €	31 252 €	2,9
2,50	91	227	0,290 €	65,73 €	46 877 €	1,9

att hantera bakterierna bör blötfodrets pH hållas på intervallet 4,0 – 4,2. Med ett lågt pH förbättrar man tarmarnas funktion och därmed fodrets smältbarhet. Syra tillsätter man i fodret med en slangpump enligt behov. Doseringen kontrolleras genom att mäta pH-värdet och att smaka på fodret. Man måste komma ihåg att för mycket syra kan minska foderintaget.

SÄKERSTÄLLANDE AV VATTENTILLFÖRSEL OCH PRODUKTIONSFÖRHÅLLANDENA

Tillräcklig vattentillförsel måste säkerställas. När svinet dricker måste nippeln

alltid befinna sig ovanför rygglinjen; annars rinner dricksvattnet ut ur munnen. Svinet kan svälja mycket vatten när flödet är lämpligt och vattentrycket är lågt. Det lönar sig att installera en tryckreduceringsventil på huvudramen om vattentrycket i rörledningen är över 2 bar; annars fungerar inte moderna drickventiler ordentligt.

Produktionsförhållandena måste vara goda för djuren och djurskötarna. Genom en god hantering av förhållandena förbättrar man produktionsresultaten avsevärt. Att tvätta och torka avdelningen ordentligt innan den fylls skapar förutsättningar för goda produktions-

förhållanden. Man bör sträva till en lämplig täthet både i boxarna och vid foderhoarna, eftersom båda faktorerna främjar dagstillväxten, minskar viktvariationer och stress.

Det lönar sig också i övrigt att försöka minska svinnet, exempelvis genom att minska dödligheten och underkända slaktdjur. Genom att säkerställa så att det står tillräckligt med sjukboxar till förfogande i svinhuset och att sköta sjuka svin i tid. Att övergå till fri grising och andra åtgärder som främjar djurens välmående är något som rekommenderas inom svinhållningen. ■

Det lönar sig att ta reda på kostnaden för ensilage – bokstavligen

Produktionskostnaden för ensilage påverkar väsentligt gårdens lönsamhet. Även om det tar tid att beräkna kostnaden är det värt det.

Skillnaden i foderkostnader även för gårdar av samma storlek kan på årsnivå vara tusentals, till och med tiotusentals euro. Till exempel en mjölkgård med 60 kor med en foderkostnad på 8 cent/kgts sparar över 26 000 euro per år i jämförelse med en gård med en kostnad på 16 cent/kgts. På motsvarande sätt innebär motsvarande skillnad i produktionskostnaden för ensilage på en nötkreatursgård en kostnads-skillnad på 57 cent per kilogram nötkött. En minskning av produktionskostnaden med redan ett par cent ersätter tiden och ansträngningen för att reda ut kostnaden.

MYCKET ATT TÄNKA PÅ

Det är svårt att tänka på åtgärder som förbättrar foderproduktionens lönsamhet om man inte känner till kostnaden. För att ta reda på produktionskostnaden måste man ta hänsyn till många kostnadsfaktorer. Skördenivån löser mycket. När divisorn är stor fördelas de fasta kostnaderna på ett stort antal kilo. En stor skörd kräver åkrar i gott skick och

tillräckliga odlingsåtgärder i en god skörd.

I allmänhet beror den största kostnadsraten för ensilage på maskiner och entreprenad. Det finns många sätt att hantera maskinkostnaden. Det viktiga är maskinkedjor som är väl dimensionerade för gårdens skördeyta. Med väl underhållna maskiner kan man även förlänga maskinernas livslängd.

En annan viktig faktor är priset på åkrarna, hyresnivån och rätten till stöd. Skörden som i regel bärgas på så kallade avtalsåkrar (en avtalsåker = åkerägaren lyfter åkerstöden men boskapsfarmen bärgar skörden), är gårdens dyraste ensilage. Det lönar sig att utveckla samarbetsmodeller med växtodlingsgårdarna så att samarbetet inte blir alltför dyrt för djurgårdarna.

ETT LÅNGSIKTIGT ARBETE

Produktionskostnaden för ensilage har en väsentlig inverkan på nötkreatursgårdens ekonomi, men den allena avgör inte lönsamheten. Utgångspunkten är att en god skördenivå och kvalitet alltid bör betraktas som mål. Förutom skördenivån är det viktigt vilka satsningar det behövs för att uppnå skörden och slutligen hurdan mjölk kan produceras med den. Det är få gårdar som har en så bra situation att det inte finns något att utveckla.

På längre sikt är det alltid fråga om att hitta balans mellan kostnader och fördelar för att utveckla foderproduktionens lönsamhet samt att uppdatera gårdsspecifika lösningar i ljuset av ny information och erfarenhet. Detta är verksamhetsätt för en gård i utveckling. ■

Kundrelationscheferna för Nautasuomi hjälper nötkreatursgårdens kunder att reda ut produktionskostnaderna för ensilage och spannmål. Man kan också beräkna kostanden själv med hjälp av produktionskostnadsräknaren atriatuottajat.fi/palvelut-tuotannon-kehittamiseen

Avkastning på kapital

Avkastningen på det investerade kapitalet visar vilken avkastning de pengar som på lång sikt är bundna till företagets verksamhet ger. Investeringarna bör i första hand baseras på produktionsekonomiska behov även inom jordbruket.

Igångna tider berodde gårdens framgång närmast på företagarens flit och omsorg. I dag kan produktionen binda till och med flera miljoner i kapital, vilket gör att framgången i allt högre grad bestäms av den avkastning man kan göra på det investerade kapitalet. Om man arbetar 2 500 timmar per år på gården bör man få 50 000 euro i lön för arbetet och ytterligare 50 000 euros avkastning (5 %) för det 1 000 000 euros kapital som investerats i företaget.

INVESTERA SMART

Låt oss illustrera det med en berättelse om företagarna Kauranen och Vehnänen. Vehnänen gillar stora effektiva maskiner, Kauranen pengar. Båda har en anläggning för slutuppfödning på 300 tjurar och en åker på 100 hektar för grovfoderproduktion. Båda tillverkar samma slags ensilage och lika mycket.

Vehnänen har egna maskiner till ett värde av 500 000 euro. Kauranen har en egen traktor och fodervagn (totalt 100 000 euro). Dessutom äger han maskiner tillsammans med två andra gårdar med en andel på 150 000 euro. Ingen av dem arbetar på entreprenad.

För att "sopa" av uppfödningens foderbord (2 gånger/dygn) använder Vehnänen en kompaktlastare på 20 000 euro. Kauranen har en automatisk foderfösare på 10 000 euro (sopar 12 gånger/dygn). I Kauranens ladugård finns gallergummimattor och naturlig ventilation. Vehnänen har bara gallerbalkar och automatisk ventilation. Båda ladugårdarna kostade 450 000 euro. På grund av "soparroboten" och gallergummimattorna är dagväxten hos Kauranens tjurar 50 gram större och svinnet 5 procent mindre än hos Vehnänen. Tack vare de gemensamma maskinerna är produktionskostnaden för grovfoder hos Kauranen 6 cent/kgts lägre än hos Vehnänen.

Till följd av dessa val är avkastningen på det investerade kapitalet i Kaura-

nens gård 70 000 euro högre per år och avkastningen på det investerade kapitalet är 7 procent högre än hos Vehnänen. Efter att ha gjort bokslutet äter Vehnänen ärtsoppa på burk till middag, Kauranen en biff med ett glas gott rödvin.

Vad är berättelsens lärdom? Det lönar sig att investera med eftertanke och i objekt som ger bäst avkastning. I allmänhet kommer den bästa avkastningen på det investerade kapitalet från investeringar som förbättrar produktiviteten. Tyvärr är det ofta till exempel plånbokens inbillade tjocklek som mer styr maskininvesteringar än det produktionsekonomiska behovet. Då blir en god avkastning på investerat kapital bara en avlägsen dröm. ■

AVKASTNINGEN PÅ DET INVESTERADE KAPITALET

Gård Ab	Nettoresultat + räntekostnader + skatter
Gård Inkomstskattelag för gårdsbruk	Lantbruksinkomst + räntekostnader + eventuell utjämningsreservering - företagares lönekrav
Avkastning på det investerade kapitalet-%	(Avkastning på de investerade kapitalet / Produktionens genomsnittliga bundna kapital) * 100 %

Djurens goda skötsel lönar sig

Alla konstaterade produktionsförluster måste åtgärdas för att produktionens lönsamhet ska kunna upprätthållas. Det lönar sig att satsa på djurskötsel och förbättring av förhållandena. Det lönar sig inte att i första hand se dem som en kostnad, utan som en möjlighet att ta bort olika förlustfaktorer som övertidsarbete, dödlighet, kasseringar vid köttbesiktning eller minskad kött- eller mjölkproduktion.

Alla ser ändå inte fördelarna med att förbättra skötseln och förhållandena även om de är uppenbara. Ett typiskt exempel på detta är gummibeklädnad av betongspalt som en del av gårdarna motsätter sig, även om det finns tydliga bevis för att dödligheten och andra risker har minskat och produktionsresultaten har förbättrats på en mjuk yta i enlighet med den bifogade tabellen.

Djurens välmående är en central grund för den lönsamma produktionen. Olika hälsoproblem och de bakomliggande bristerna i skötsel och förhållandena orsakar ständig skada samt försämrar tillväxt och mjölkproduktion. Arbetsmängden ökar och arbeteffektiviteten samt avkastningarna minskar. Den kostnadsjakt som ligger till grund för den lönsamma produktionen får inte ske på produktivitetens bekostnad. Sjunkande intäkterna och de ökande skadorna kan driva produktionen på grund.

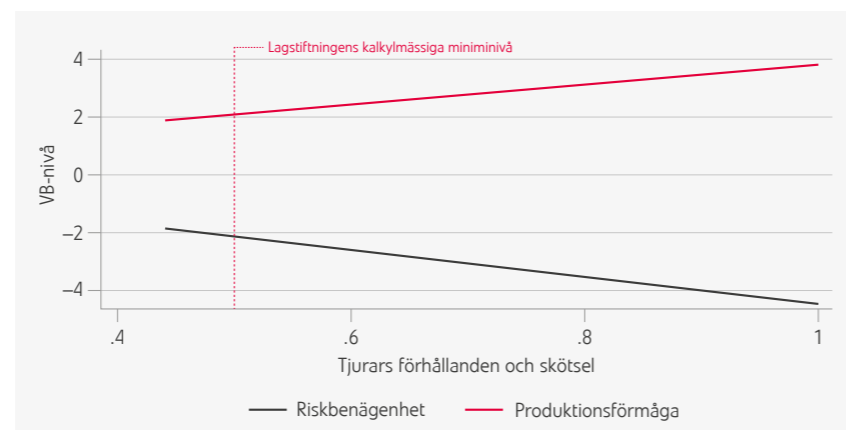
Olika hälsoindikatorer som kvaliteten på kalvar som säljs från mjölkgården ska följas upp noggrant. Deras försämrade tillväxt och hälsa kan avslöja brister på uppfödningen av kalvar som till exempel tillgången på råmjölk och ett konstant smittotryck. Dessa kan förbättras och att utöver kalvarnas kvalitet kan även förbättra kornas mjölkproduktion och därmed öka gårdens lönsamhet. Produktionen kan ha varit så bra redan tidigare att det inte fanns någon anledning att direkt ingripa i den.

Feedbacken från experter och samarbetspartner är därför värd att se som en möjlighet att förbättra sin egen produktion och inte som ett klander mot vilket man borde försvara sig.

NASEVA (Systemet för uppföljning av nötboskapens hälsovård) har utvecklats för att hålla djuren allt friskare och minimera sjukdomsrelaterade förluster och skador. Enligt Nasevas uppgifter minskar man på risken för välmåendeproblem med bra förhållanden och god skötsel. Dessutom höjer man på produktionen.

Bedömningen av välmående kan göras utgående av hud- och ledsador samt utifrån beteende och haltning vid hälsosovårdsbesöket. Antalet gödselbelagda kroppar, halv vuxna slakt djur, krosskador och feta kroppar som konstaterats vid slakten samt dagstillväxten och köttighet kan också användas som mätare. Baserat på bilden kan man dra slutsatser att det lönar sig att med rimliga kostnader satsa på god vård. Med hjälp av det kan man minska riskerna i produktionen och förbättra de disponibla inkomsterna. ■

Mjuk liggyta	Nettotillväxt, g	Kasserade, kg	Krosskador	Dödlighet
Nej	600	0,42 %	10,41 %	4,73 %
Ja	628	0,26 %	6,55 %	3,02 %

TJURARS RISKEXPONERING och produktionskapacitet i förhållande till de förhållanden och den värdnivå som bedömts vid Nasevas hälsosovårdsbesök.

Hur får man spannmålet att räcka till på en nötgård?

Om en billig ersättare för egna spannmål vore tillgänglig, skulle den redan användas. På gårdarna funderar man nu febrilt över hur man ska optimera användningen av sina spannmål eller hur man ska kompensera svaga spannmålsskördar.

Många gårdar överväger nu rätt strategi i en utmanande situation där priset på spannmål är högt men det finns mindre av det egna spannmålet än normalt. När kan man köpa och med vilken risk? A-Foder är medveten om producenternas problem. Ingen kan förutsäga hur priset på spannmål kommer att utvecklas under vårvintern. Ska man använda allt sitt eget spannmål så att man är helt beroende av inköpskomponenterna på våren, eller ska man minska risken genom att redan nu komplettera sina spannmål med inköpskomponenter? A-Foder har redan tillverkat ett industriellt foder till några gårdar under hösten som innehåller så mycket energi som möjligt för att spara det egna spannmålet. Det högsta kostnadstrycket ligger på de gårdar som helt är beroende av inköpskomponenterna.

SMÅ JUSTERINGAR

Både utfodringssättet och produktionsriktningen på gården påverkar möjligheterna och lönsamheten i justeringen av utfodring med kraftfoder. I utfodring med fullfoder är det möjligt att blanda de komponenter som ersätter spannmål i fodret, men det är inte okomplicerat. I utfodring med separat foder begränsas spannmålets alternativ till allfoder och halvkoncentrat. I utfodring med spannmål-halvkoncentrat borde man kanske tänka på ett halvkoncentrat som även innehåller spannmål, inte bara protein, varvid användningen av det egna spannmålet minskar lite.

KOMPLETTERANDE ENERGIKÄLLOR

Stärkelse som ger snabb energi till djur och vommikroberna är en viktig del av spannmålen med tanke på utfodring.

Som en ersättare för stärkelse kan andra sockerarter användas, de får man huvudsakligen från melass för utfodring av nötkreatur. Man kan även använda glycerol för att ge energi till fodret. Som en god energikälla kan man också använda fetter, men priserna på både vomskyddade vegetabiliska fetter och oljor har varit stigande. På samma sätt har det skett med de billigare sidofraktionerna av spannmål, för vilka tillgången har försämrats.

Även om det industriella fodret är dyrare än spannmål som samlats ihop från många olika källor, kommer dess utlovade värden alltid att uppfyllas.

Gårdar i närheten av betodlingar kan få lite hjälp med fodersituationen genom dess biprodukter. Den ersätter emellertid snarare ensilage än spannmål. På gården kan man försiktigt prova att sänka mängden spannmål med ett par kilo och ersätta det med betsnitsel. Man ska dock komma ihåg att en satsning på just högklassigt vallfoder är det bästa sättet att på lång sikt spara på utfodringskostnaderna på nötkreatursgården. En högklassig och mångsidig vall ger besparingar till gården oavsett hur året blir med avseende på de andra komponenterna.

BESPARING, MEN TILL VILKET PRIS?

Om man sparar på utfodring med kraftfoder kommer det också att påverka produktionen.

Inom nötkreatursproduktionen bör man överväga om det lönar sig att

eftersträva maximal tillväxt med dagens spannmålspriser eller om man ska acceptera att tjurarnas dagliga tillväxt är lägre med en lägre energirik diet. På mjölkgårdar lönar det sig knappast att pruta på kraftfodret eftersom djuren lätt kan få energibrist, latent ketos och svårigheter att bli dräktiga. Ökningen av djurhälso-kostnaderna är ekonomiskt sett en ännu svårare fråga än en högre kraftfoderkostnad. I denna fodersituation kan man även fundera över om man till exempel i ett tidigare skede slutar att mjölka korna.

Vi önskar verkligen att nästa sommar ska vara bättre för spannmålsskörderna. Det är också bra att komma ihåg att även om det industriella fodret är dyrare än det spannmål som samlats ihop från många olika källor, kommer dess utlovade värden alltid att uppfyllas. Kundrelationscheferna för Nautasuomi hjälper till att hitta det förnuftigaste alternativet för att komplettera utfodringen även nu då det är särskilt utmanande och viktigt att optimera utfodring. ■

OBSERVERA I UTFODRINGSSTRATEGIN

- Kraftfodermängdens inverkan på produktionsresultat
- Säkerställande av djurhälsan
- Gårdens risktagningsförmåga: komponenter jämnt vid sidan av det egna spannmålet eller det egna spannmålet först i bruk?
- Långsiktig satsning på kvaliteten på vallfoder och på mångsidiga växtarter
- Behovet av stöd och optimering vid utfodringsplanering

Svinn kostar – djurhälsan och dödligheten inverkar på nötgårdens inkomster

TEXT: Tomi Karsikas, regionchef, Nautasuomi

Mer inkomster för en mjölkgård genom utmönstring av kor?

Under det senaste året har jag flera gånger blivit medveten om att mycket stort antal kor som dött även vid utmärkta mjölkgårdar. För denna artikel fick jag möjlighet att granska frågan enligt Nasevas statistik på Atrias mjölkgårdar. Nästan 24 procent av de utmönstrade korna på Atrias mjölkgårdar dör på gården och blir inte slaktade. Det finns en marknad för allt detta finländska nötkött som lämpar sig för livsmedel.

Producentpriset som betalas för slaktkor har ökat kraftigt under de senaste två åren. Därtill har den genomsnittliga vikten på de utmönstrade korna ökat. I år har Atria betalat genomsnitt 800 euro/slaktko för de slaktkor som mjölkgårdar säljer och priset har fortsatt att öka under sommaren och hösten. Därtill ska man betala en avgift på 117 euro för kadaveruppsamling i fråga om kor som dött på gården. Detta leder till en förlust på mer än 900 euro i genomsnitt per död ko på gården.

LÅT OSS TA ETT EXEMPEL:

På en mjölkgård med 100 kor utmönstrar i genomsnitt 30 kor per år. Om en tredjedel av dessa dör på gården leder detta till en förlust på cirka 10 x 917 euro, det vill säga 9 170 euro, i form av slaktavgifter och kadaveravgifter. Om gården säljer 9 000 liter mjölk per ko till mejeriet om året skulle det vara möjligt att genom att sälja kor (som dött på gården) till slakt få extra inkomster på 9 170 €/900 000 l = 1,0 cent per producerad mjölkliter.

MYCKET VARIATION MELLAN GÅRDARNA

Genom att granska statistiken verkar det som om det höga antalet kor som dött på gården är ett problem, särskilt på gårdarna på över 50 kor. På mindre gårdar är kodödligheten betydligt lägre och på nästan 40 procent av gårdarna med högst 50 kor är antalet döda kor av de utmönstrade under 10 procent.

PLANMÄSSIGHET I SAMBAND MED UTMÖNSTRING AV KOR

Orsakerna bakom kodödligheten är säker mångahanda. Skulle det vara möjligt att genom att öka planmässigheten utnyttja flera kor i livsmedelsproduktionen i stället för att de destrueras som kadaver? Det är viktigt att de kor som ska utmönstras anmäls till slakt i tillräckligt god tid innan djurets tillstånd försämras så att det måste avlivas. På mjölkgårdarna finns fasta rutiner för brunstdetektioner, semineringar och dräktighetskontroller. Finns det några fasta rutiner för val av kor som ska utmönstras och för anmälan till slakt?

”Förlust över 900 €/ko, det vill säga 1 cent/mjölkliter.”

PÅ MÅNGA GÅRDAR GÅR EN STOR DEL AV KORNA INTE TILL ETT SLAKTERI, ATRIAS MJÖLKGÅRDAR MED ÖVER 50 KOR

Med tanke på företagets resultat är investeringar som ökar produktivitet oftast de bästa. Pengar satsade på djurens välbefinnande betalar sig ofta tillbaka inom några år genom de eurobelopp som följer med produktivitetsoökningen. Här följer några belysande räkneexempel som visar hur både kodödligheten på mjölkgårdarna och välfärdsfaktorerna inom slutuppfödningen påverkar gårdens ekonomi.

TEXT: Juha Ryhänen, kundrelationschef, Nautasuomi

Bättre produktivitet inom slutuppfödning av nötkreatur

Ett av de bästa sätten att öka produktiviteten på nötkreatursgården är tjurarnas mjuka liggytor. Enligt data som hittills har samlats kan man konstatera att dödlighet och förtida utmönstringar har minskat betydligt på gårdar där det finns spaltgummimattor eller djupströbädd i boxar. Mjuk liggpalt minskar dödligheten med 1,7 procent, förbättrar dagstillväxten med 28 gram och nästan halverar andelen tjurkropp på under 300 kilo. Den negativa effekten på avräkningspriset på tjurar som har växt på enbart betongspalt och som i förtid ska slaktas är i genomsnitt 0,08 €/kg.

LÅT OSS TA ETT EXEMPEL:

Spaltgummimattor till ett tjuruppfödningstall på 300 platser kostar cirka 100–120 euro per djurplats (2 m²/djur, å 50–60 €/m²). Man får investeringsunderstöd för djurens välbefinnande för 35 procent av kostnaderna. Då blir det cirka 22 000–27 000 euro att betala för investeringen på gården beroende på storleken på monteringskostnaden. Dessutom betalar Atria välmåendetillägg till de slutuppfödningstall där liggytorna är mjuka. Man får en bra uppfattning om investeringens lönsamhet då man gör en bidragskalkyl över de genomförda ändringarna i genomsnitt: dödlighet 1,7 procent, tillväxt +28 g/d, köttpris +0,12 €/kg (välmåendetillägg 0,04 €/kg + minskning av små slaktdjur 0,08 €/kg). Dessutom beaktas de fasta kostnader för investeringen (= underhåll + avlägsnan-

de + ränta). Enligt kalkylresultatet ökar gårdens rörelsevinst cirka 19 000 euro per år tack vare satsningen på välfärden. Med en satsning på cirka 25 000 euro får man alltså en nästan lika stor årlig inkomstökning. Inte dåligt.

”Med en satsning på cirka 25 000 euro får man alltså en nästan lika stor vinst.”

En annan viktig faktor för välbefinnande och tillväxt är att säkerställa nötkreaturens kontinuerliga tillgång till foder. En automatisk foderfösare har varit en bra investering för slutuppfödningstall. Det är också möjligt att få investeringsstöd för djurens välmående för foderfösaren. Denna apparat ser till att djuren alltid har tillgång till det foder som har delats på bordet. När roboten flyttar fodret till nötkreaturen verkar den också aktivera nötkreaturen att äta mer. Robotens positiva effekt på dagväxten uppskattas vara cirka 20–30 g/d och man sparar minst en halvtimmes arbete per dag. Med en satsning på cirka 10 000 euro ökar produktionens rörelsevinst med drygt 7 000 euro på en uppfödningstall på 300 djurplats. Återbetalningstid av investeringen är ungefär ett och ett halvt år och avkastningen på det investerade kapitalet är cirka 70 procent.

”Sammanfattningsvis kan man säga att nästan alla åtgärder och investeringar som påverkar djurens välbefinnande, hälsa och förbättrad tillväxt är också ekonomiskt lönsamma.”

Resurseffektivitet eller utmärgling av jord?

Den gångna växtperioden och hösten har fört med sig en ovanlig helhetsituation som leder till att gårdarnas anpassningsförmåga och ekonomiska kunnande kommer att prövas på en helt ny nivå. Lyckligtvis finns det åtgärder och sätt att hantera krissituationen på odlingsidan.

Nu om någonsin är det bra att hålla huvudet kallt och lugnt konstatera hur läget är. Kom ihåg att det inte går att leda med ”magkänsla” i framgångsrika företag utan man bör finslipa noggrant verksamhetsstrategierna.

ANALYSERA, RÄKNA, FÖRBERED DIG – VAR EN LEDARE

Det lönar sig att använda särskild omsorg för att planera odlingen eftersom det ger ramar för hela verksamheten. En noggrann och korrekt utarbetad plan tar hänsyn till gårdens svagheter och styrkor och samlar behoven och de lösningar som krävs, även ur ett ekonomiskt perspektiv. En gödselberäkning som gjorts för att uppfylla stödvillkoren är inte samma sak.

För att utarbeta en bra odlingsplan behöver du information. Räkna konkret ut hur mycket pengar din gård kan använda för satsningar under den kommande perioden genom att beakta totalbudgeten. Anpassa helheten för att så noggrant som möjligt nå resultatet, även om du måste kompromissa. Budgetering är en del av ledarskapet och en förberedelse som lindrar stress eftersom livets förutsägbarhet förbättras. Det lönar sig för husdjursgårdar att med beaktande av lagren räkna

ut hur många skördeprodukter som verksamheten kräver och behovsbaserat börja planera den kommande perioden. Räkna ut de nödvändiga ytorna i hektar för dig själv med hjälp av de genomförda skördarna och tänk på vad du egentligen behöver. Men glöm inte buffertar. Ta alltså på förhand reda på ramvillkoren för din verksamhet och om du inte klarar uppgiften ensam sök de rätta personerna, vare sig de är rådgivare eller andra producenter, till stöd och var beredd att använda tillräckligt med tid till planering.

RIKTA OCH PRIORITERA

På gårdar där avkastning av skörden är balanserad eller kanske för stor i förhållande till behovet är det nu rätt tid att börja genomföra de omställningar som väntar och maximera de olika trädes- eller naturvårdsarealerna. Det lönar sig att koncentrera odlingen till de bästa markerna med en säker avkastningsförmåga och att styra högsta möjliga satsningar till dem. Att agera inom ett så litet område som möjligt, men effektivt, är mer förnuftigt ur ekonomiskt perspektiv än att omfattande satsa måttligt överallt. De arealer som ska omställas eller trädesläggas kräver till exempel inte gödselmedel utan det är möjligt att genast uppnå en bättre stödnivå med

dem eller att bättre producera i framtiden. Det lönar sig på aktiva gårdar att utnyttja att det inte finns någon förpliktelse att skörda. Om du redan har procent av naturvårdsarealerna på maximinivå, skörda inte och satsa inte på en enda onödig hektar.

Tänk också noga på arbetsmomenten. Till exempel antalet skördar vid tillverkning av ensilage påverkar kostnaderna kraftigt. Ensilage som skördas i två omgångar kan vara billigare än genom treskördeastatik, särskilt om skörden utförs av en entreprenör. Det gäller att agera resurseffektivt.

VÄLJ SPAROBJEKT FÖRNUFTIGT

En svår situation tvingar en att använda alla tillgängliga medel och utmaningen är att kunna välja rätta objekt och sätt. Sparandet kan snabbt vända sig till utmärgling av jord där markens bördighet försvagas och därmed försämras verksamhetens långsiktighet. På kort sikt kan utmärgling på jord visa sig som en förlust av skördesäkerheten. För att undvika detta behöver gården resursförnuftighet vid sidan av effektivitet. Förnuftighet innefattar sund försiktighet. Ta inte alltför stora risker med exotiska eller speciella växtarter eller -sorter vars framgång eller lämplighet som foderväxter är osäker.

Diversifiering av växtföljder är ett sätt att hitta en rimlig effektivitet mellan avkastning och satsning, till exempel:

- Årter och bondbönor kan vid behov (inte idealiskt) odlas utan gödselmedel: prototrofiskhet i kombination med högre stödnivåer och positiv påverkan på marken och bekämpning av sjukdomar hos spannmål. Inga besparingar i frökostnaden, säker efterfrågan på marknaden.
- Fröodling av hö och klöver: det finns ett särskilt behov av klöverfröodling, även om skördesäkerheten inte alltid är garanterad. Avtalsproduktion, gödslingsbehovet är litet.
- Fundera över att ta med rybs eller raps i växtföljden: låg frökostnad/ha i kombination med högre stödnivåer och möjligheten att kemiskt bli av med kvickrot. Kräver bra gödsling. Garanterad efterfrågan och behov på marknaden.

”Ta reda på ramvillkoren för din verksamhet på förhand, och om du inte klarar uppgiften ensam, sök upp rätt personer för att stödja dig.”

Man kan hitta förnuftiga inbesparingspunkter när det gäller gödsel, när man vet hur man fäster uppmärksamhet på rätt saker. Exempel på detta är:

- Kopplingen mellan skördenivå och gödslingsnivå: Om de genomförda gödslingsnivåerna inte är kopplade till de genomförda skördenivåerna (det lönar sig inte att granska resultatet i undantagsåren), det vill säga i praktiken gödslar du en större skörd än den du får från åkern, gödslingen är obalanserad eller det råder en problemsituation på åkrarna som begränsar skörden och som inte har något med näringsämnen att göra. Så länge problemet inte rättas är det förnuftigare att minska gödslingen än att fortsätta på samma sätt, eftersom resultatet saknas.
- Utnyttjande av jordens näringsreserv: I Finland finns odlingsmarker där det finns tillräckligt med till exempel fosfor eller kalium för tusentals odlingsår. Ta reda på om du har sådana åkrar och välj ut gödslingsmedel efter det.
- Näringshalterna i ensilage på basen av en begränsad mineralanalys tyder på en övergödslingssituation: Tolka situationen och rätta till gödslingen. ■

Maximera nyttan med gödsel – genom att sprida den som torrgödsel på stubb uppnås bättre adsorptivitet av vatten och förhöjd skörd

Gödsel är ett trumfkort för husdjursgårdar och det lönar sig att utnyttja det så effektivt som möjligt. Gödselformen påverkar dess användning, men i vissa situationer är det möjligt och rimligt att gå utanför det vanliga.

I projektet Nötgårdens produktiva vall pilottestades spridning av torrgödsel på vall. I försöket ville man granska om ytspridning av torrgödsel på vall hotar fodrets hygien och vilken skördeeffekt det har. Pilotgårdens torrgödsel var torvtorkad och den spreds med en spridarvagn med precisionsinställning 15 och 30 t/ha under mitten av maj på det tredje årets vall.

I slutet konstaterade man att torrgödselns spridning på stubben var en god åtgärd. Den ökade skörden med en behandling på 15 t/ha i genomsnitt cirka 1 600 kg/ha jämfört med kontrollytan och foderhygienens försämrades inte.

Läs hela pilotberättelsen: atriatuottajat.fi/kuivalannan-pintaleivitys-nostaa-sailorehun-satoa-kuivana-vuonna

UNDER DEN kommande växtperioden är det rimligt att gynna ärtliknande prototrofiska grödor då priserna på gödsel är höga.

VAD ÄR ETT POJKHEM?

Ett populärt smeknamn för verksamhet på Atrias uppfödningssanstalt för avelstjurur som inleddes 2004. Mer information: atriatuottajat.fi/tuotannonkehitys/atrianauta/siitossonnikasvattamo

EIJA KÄRKKÄINEN ger en lyckträff till sin son Kari: Hälsa, ork och lycka till!

Generationsväxling på Ollilas gård

Ollilas gård är den enda vars tjurur oavbrutet har deltagit i tillväxtförsök för Atrias avelstjurur under hela ”pojkhemsverksamheten”. Efter generationsväxlingen påbörjade den 18:e tillväxtförsöksvintern med tjurur från Ollilas gård.

Ollilas gård blev den första ”pojkhemgården” som generationsväxlade, då Eija och Ari Kärkkäinen överlät ansvaret för gården till Kari. I början av agrologstudierna var beslutet att fortsätta klart för Kari, liksom det faktum att dikobesättning även i fortsättningen ska vara en del av gårdshelheten. Studierna fortsatte i Vik och nu är även agronomstudierna i slutskedet. Eija gläder sig åt att arbetet med boskapen inte har gått till spillo, men som mor hoppas hon ändå att övertagaren ska dimensionera produktionen efter sina resurser.

BOSKAP FRÅN SVERIGE TILL IDENSALMI

I december 2002 anlände 20 kor, 30 kvigor och 2 avelstjurur från Sverige till det nya, tömda lösdriftsstallet för mjölkboskap. De var renrasiga charolais-djur därav det var en stor tjur Rivaldo som gjorde det största intrycket på Eija. ”Är det meningen att man ska gå in i den här kätten?”, tyckte den fråga och Eija förundrade sig bredvid. På den tiden hjälpte Anne-Marie Rosenlew och Katri Strohecker att anskaffa djur. Sedan dess har enbart nya avelstjurur köpts.

KALVNINGSPERIODEN ÄR VIKTIG

Ari började arbeta utanför gården strax innan övergång till dikoproduktionen.

Eija räknar att hon har hunnit sköta nitton kalvningsperioder. Till och med de första röda anteckningsböckerna finns kvar och Eija har velat betona för Kari att det är viktigt att värna om dem. I dem har Eija antecknat allt som händer med djuren på våren, och de läses då Fabas avelsrådgivare Tero Mustonen besöker gården. Eija gläder sig åt att det i dag finns mer rådgivningsbaserad information om dikoproduktionen men även kraven på skötsel av avelsbesättningen har ökat.

OLLILAS TJURUR HAR SPRIDIT SIG TILL HELA FINLAND

– Charolais-djuren producerar bra endast då det finns tillräckligt med mat, berättar Eija till Kari.

– Man ska inte heller spara på mineralämnena under sommaren. När man vill förenkla arbetet ska man hålla en kalvningsperiod där alla dikor är i samma utfodringsgrupp och bara de kokalvar som behövs till rekrytering stannar på gården, fortsätter Eija.

Pojkhemsverksamheten har lämpat sig bra för gården. Ollilas tjurur har sålts till avel på varje tjurauktion. Eija uppskattar det att man i tillväxtförsöket godkänner enbart de tjurur som betar sig väl. Ju äldre skötaren blir desto mer kan hen uppskatta djur som betar sig väl. Man har också avlat på dikornas lynne i Ollilas gård.

VAD HÄNDER HÄRNÄST?

Kari har för avsikt att utnyttja befintliga kvadrater i byggnader till exempel genom att bygga flera kalvgömmor och bättre skötselutrymmen för djur. I stället för att öka antalet dikor koncentrerar han sig först på att grundförbättra åkrarna. ■

OLLILAS EKOLOGISKA GÅRD, IDENSALMI

- Renrasiga Charolais-djur: dikor 55–60 st, avelstjurur 2 st, rekryteringskvigor 10–15 st.
- De bästa tjurkalvarna går till avelstjuruppfödningen, de överlops goda avelskvigor till livdjursförmedlingen, resten av kalvarna till förmedlingen för slaktuppfödning. De bästa korna och kvigorerna semineras.
- Boskapen har genotypats och hör till dikokontrollen, i ekologisk produktion sedan 2005.
- Odling av 160 ha. Utöver egen foderproduktion produceras ekologiskt spannmål.
- Maskinentreprenader: balning och strängläggning.

TEXT: Susanna Vehkaoja, utvecklingschef, Nautasuomi BILD: Juha Ryhänen

MITT FAVORITRECEPT

Paret Kallio rekommenderar

”Smaklig vardagsmat”

PÄIVI OCH JUHA KALLIO

Päivi och Juha Kallio är husbondeparet på Kallios gård i Nivala. Varje år slaktar de kött från sina egna nötkreatur på sin gård för eget bruk.

”Hos oss utnyttjas hela kroppen, till exempel av levern lagar man läcker leverlåda. Av nötkreatursbenen kokas köttbuljong som är en utmärkt bas för sås för till exempel köttbullar, köttsoffa och andra köttretter. Vi äter köttbuljong som vardagsmat med varma ostsmörgåsar.”

Muré-receptboken

Receptet har publicerats i Muré-receptboken våren 2021. Receptboken är en eloge till gårdsmärkt inhemskt kött och till Atrias egen Muré-restaurang. Boken kan du köpa på atrialihakauppa.fi och på Gastrogrill Muré i Helsingfors.

Redd köttbuljong och ostsmörgåsar

För 4 personer
Tillredningstid: 6 timmar

2 kg nötlägg och svans
4 lökar
4 morötter
1 purjolök
2 palsternackor
6 lagerblad
6 kryddpeppar
1 dl torkade sopprötter

vetemjöl
grädde
finhackad persilja
(salt)

Hacka läggarna och svansarna i mindre bitar. Skala löken, tvätta grönsakerna och hacka i stora bitar. Lägg benen, svansarna, de hackade grönsakerna och resten av kryddorna i grytan. Häll vatten i grytan så att alla ingredienser täcks. Koka i 4–6 timmar. Efter kokningen, sila upp buljongen, låt den svalna och skala bort fett från ytan. Red den mängd av buljong-

en som behövs med vetemjöl och tillägg i slutet lite grädde, finhackad persilja och salt vid behov.

Ostsmörgåsar

4 skivor av bondbröd
3 msk majonnäs
150 g riven ost
2 äggulor
salviabladd

Smörj bröden med majonnäs. Blanda riven ost, äggulor och finhackad salvia och bred blandningen på bröden. Grädda i ugnen i 220 grader i 10–15 minuter.

Tips! Resten av köttbuljongen kan frysas till exempel i isbitsformar. Sedan är det lätt att använda den till exempel i soppor eller såser.

Atria Wilhelm Smoky Bites

Atria Wilhelm Smoky Bites är en köttig, saftig och rökig snackorv av finländskt kött som kan njutas som den är, ätas uppvärmd eller varför inte med dipsås. Kötthalten är hög: i tillverkningen av 100 gram färdig produkt har det använts 129 gram kött. Också proteinhalten är hög: hela 27 procent. Snackorven är perfekt när man är lite småsugen, men passar även som snabb vardagsmat.

Välkommen på inköp inom producentförsäljningen

Producentförsäljningen sköter nötkreaturs-, gris- och kycklingårdarnas producentreturer. Producenterna kan enkelt ta kontakt med Producentförsäljningen genom att ringa och be om önskad styckning samt leveranstid och -plats. Beställningarna matas in i datorn och skickas till rätt slakteri. Via Producentförsäljningen kan producenterna också köpa alla Atrias detaljhands- och storhushållsprodukter. Producentförsäljningen publicerar erbjudanden tre gånger om året.

Producentförsäljningen betjänar på numret 020 472 7233 och på tuottajamyynti@atria.com.

UTNÄMNINGAR

JSM, agronom **Sanni Nikkola** har utnämnts till produktchef för nötfoder på A-Foder från och med 22.10.2021.

Agrolog (YH) **Kirsi Kekäle** har från och med 11.10.2021 utnämnts till kundansvarig för mjölkgårdarna i västra Södra Finland.

JSM **Titta Jämsä** har utnämnts till kundchef för nötkreaturs- och dikogårdar i Södra Österbotten och Mellersta Finland.

FM **Kaisa Lehtimäki** har utnämnts till vikarie för kommunikationschef på Atria primärproduktionen från och med 15.11.2021.

PÅ FAMILJEGÅRDEN @KNUUTTILAN_PERHETILA flyttade de första dunungarna in i den nya hönsgården i november och produktionsbyggnaden från 1976 fick ge vika för den nya byggnaden.

KÖTTAKADEMIN ÄR HÄR IGEN 2022!

Årets viktigaste evenemang inom köttbranschen hålls på Sokos Hotel Torn i Tammerfors den 3-4 februari 2022.

Programmet har publicerats och biljetterna säljs nu, så se till att garantera din plats på årets mest väntade evenemang. Köp din biljett här: atrialihaakatemia.fi.

Netta Rummukainen

"Atria är ett ansvarstagande företag och vårt arbete bygger på viktiga värden."

Gårdsbesök och utfodringsplaner med genuint intresse

Netta Rummukainen håller kontakt med mjölkgårdar och har även lärt sig att använda det andra inhemska språket i arbetet.

Vem är du och vad gör du?

Jag heter Netta Rummukainen och arbetar som kundrelationschef för mjölkgårdarna i Österbotten.

Din favoritmat?

Kyckling- och getostpasta.

Berätta om din största framgång på jobbet.

För mig personligen har det varit att jag använder svenska dagligen och att jag träffar många bönder.

Beskriv din expertis med fyra ord.

Jag är observant, grundlig, utvecklingsorienterad och jag bryr mig.

Om du skulle få ge endast ett råd till våra producenter, vad skulle det vara?

På gårdarna är det viktigt att se helheten, men samtidigt fundera på vad som är värt att lägga ned egna särskilda insatser på och var extern hjälp är ett bra alternativ.

Hur ser en vanlig arbetsdag ut för dig?

Oftast beger jag mig ut på gårdsbesök på förmiddagarna och på eftermiddagarna ringer jag samtal eller utarbetar utfodringsplaner.

Vad betyder det för dig att arbeta i Atria-kedjan?

Atria är ett ansvarstagande företag. Jag känner att vårt arbete bygger på viktiga värden och vi är genuint intresserade av kunderna och konsumenterna. När jag arbetar för Atria får jag dessutom chansen att utveckla min egen expertis.

Komplettera följande mening: Världens renaste matkedja börjar på de finländska gårdarna.

A-kauppa.fi

Ettårskalas!

A-Foders förnyade nätbutik firar sin ettårsdag! De snabbaste kunderna som beställer redskap eller utrustning i nätbutiken får en varm A-kauppa-tofsmössa på köpet. Erbjudandet gäller fram till den 31 december 2021 eller så länge mössorna räcker.

Den stående favoriten bland vinterhandskar, Tegera 9112

Elastiska, hållbara och vattenavvisande arbetshandskar för många sysslor. Den vindtäta handryggen och det varma fleecefodret håller händerna varma och reflexbandet säkerställer synligheten.

Erbjudande **13,95 €/paret**

Den bästa arbetshandsken för nollgradigt, Tegera 8810 Infinity

Smidig arbetshandske för kyliga och fuktiga dagar. Vattentät och ruggad greppyta och varmt fleecefoder. Handsken tål kontaktvärme upp till 100°C.

Erbjudande **5,15 €/paret**

A-FODERS NYA KOLLEKTION MED ARBETSKLÄDER

A-Foders kollektion med arbetskläder har förnyats. I kollektionen hittar du de bekanta overallerna med kort eller lång ärm och våra nyheter: den elastiska arbetsbyxan och -jackan.

1. Jacka **84,32 €/st.**
2. Byxa **73,16 €/st.**
3. Overall med lång ärm **56,05 €/st.**
4. Overall med kort ärm **55,75 €/st.**

BOSCHE ETW 300 VA USB BURVÅG

Med en burvåg går vägningen snabbt och effektivt.

Viktkontrollerna påverkar också produktiviteten: djur med rätt vikt garanterar det bästa avräkningsresultatet.

Den högklassiga burvågen ETW 300 VA USB för svingårdar är enkel att använda.

Pris **2 715,60 €/st.**

EXTRAPRIS PÅ VÄRMELAMPOR OCH SKYDDSKÅPOR

Philips värmelampa 150W, klarglas **4,75 €/st.**

Skyddskåpa för värmelampa med 2,5 meter kabel **11,25 €/st.**

